

**UCHWAŁA NR XLVI/377/2021
RADY MIEJSKIEJ W STASZOWIE**

z dnia 28 czerwca 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony
Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2026.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.¹⁾) w związku z art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.²⁾) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.³⁾) Rada Miejska w Staszowie uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Staszów.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Ireneusz Kwiecjasz

¹⁾ Zmiany: Dz. U. z 2020 r., poz. 1378, Dz. U. z 2021 r., poz. 1038.

²⁾ zmiany: Dz. U. z 2020 r. poz. 2369, Dz. U. z 2021 r. poz. 794, poz. 803

³⁾ zmiany: Dz. U. z 2020 r. poz. 956

Uzasadnienie do Uchwały Nr XLVI/377/2021

Rady Miejskiej w Staszowie

z dnia 28 czerwca 2021 r.

Obowiązek przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2026 wynika z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Przedkładany do uchwalenia Program zawiera podstawy prawne, kierunki działań, cele Programu, sposób realizacji oraz wymienia adresatów i realizatorów Programu. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Staszów na lata 2016 – 2020 przyjęty Uchwałą Nr XXIII/209/16 Rady Miejskiej w Staszowie z dnia 21 kwietnia 2016 r. stracił swoją ważność. Biorąc powyższe pod uwagę podjęcie niniejszej uchwały uważa się za zasadne.

***Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2021-2026***

Staszów 2021

Spis treści:

Wstęp.....	4
I.1. Podstawa prawna Programu.....	5
I.2. Przemoc w rodzinie w świetle polskiego prawa.....	6
I.3. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie.....	9
I.4. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie.....	12
II. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Staszowie na podstawie dostępnych danych statystycznych	14
II.1. Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Staszów.....	16
II.2. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Staszów.....	21
II.3. Edukacja społeczna, profilaktyka i promocja działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Staszów.....	23
II.4. Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy i Przepęstw w Rodzinie w Staszowie	29
II.5. Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie w Staszowie	29
II.6. Procedura „Niebieska Karta”	30
II.7. Zasoby instytucjonalne.	32
III. Diagnoza zjawiska problemu przemocy w gminie Staszów. Wyniki badań przeprowadzonych wśród osób dorosłych.	33
III.1. Skala występowania i dokuczliwości problemów społecznych występujących na terenie gminy Staszów.	33
III.2. Grupy społeczne zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym w gminie Staszów.....	34
III.3. Zjawisko przemocy domowej w gminie Staszów.	36
III.4. Sprawcy przemocy w rodzinie w opiniach mieszkańców gminy Staszów.	37
III.5. Ofiary przemocy w rodzinie w opiniach mieszkańców gminy Staszów	38
III.6. Miejsca doświadczania przemocy, czynniki generujące przemoc.....	39
III.7. Najczęstsze formy przemocy, zachowania przemocowe.....	41
III.8. Doświadczenie przemocy.....	43
III.9. Stereotypy na temat przemocy.....	44

III.10. Znajomość instytucjonalnych form wsparcia dla ofiar przemocy na terenie gminy Staszów.....	45
IV. Diagnoza zjawiska problemu przemocy w gminie Staszów. Wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów klas 7-8 szkół podstawowych oraz 1-3 szkół ponadpodstawowych.....	48
IV. 1. Poczucie bezpieczeństwa w szkole.....	48
IV.2. Agresja w szkole.....	49
IV.3. Środki prewencyjne podejmowane przez szkoły w celu zapobiegania zachowaniom agresywnym.....	52
IV.4. Zjawisko przemocy poza terenem szkoły.....	53
IV.5. Zjawisko cyberprzemocy.....	54
V. Cele, działania, sposoby realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026.....	57
V.1. Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie została zaprojektowana na lata 2021 – 2026.....	62
V.2. Monitorowanie i sprawozdawczość.....	63
Spis rysunków:.....	64
Spis tabel:.....	65

Wstęp.

Niniejszy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026 obejmuje zadania, które na gminę Staszów nakłada ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Realizacja Programu, w szczególności w obszarach profilaktyki, ochrony i wsparcia osób dotkniętych przemocą oraz oddziaływań wobec osób stosujących przemoc jest nastawiona na redukcję zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców gminy Staszów oraz na wzrost efektywności podejmowanych działań. Głównym celem niniejszego Programu jest określenie działań, jakie gmina Staszów podejmuje i będzie podejmować w celu realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz efektywnej ochrony ofiar przemocy poprzez skuteczne promowanie oddziaływań profilaktycznych i wsparcia dla ofiar przemocy na każdym etapie ich powrotu do normalnego życia. Przemoc w rodzinie stanowi poważny problemem społeczny, który jest niezwykle trudny do zdiagnozowania, dlatego konieczne jest podjęcie odpowiednich działań, które będą precyzyjnie dobrane do potrzeb ofiar przemocy w rodzinie. Zjawisko przemocy w rodzinie dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi problemami społecznymi, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem wzajemnie uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m. in: placówek opiekuńczo-wychowawczych, służby zdrowia, pomocy społecznej, instytucji porządku publicznego, czy też organizacji pozarządowych. Każdy z wyżej wymienionych podmiotów ma do czynienia z różnym aspektem zjawiska przemocy. Działając osobno nie prowadzi to do zwiększenia jakości wsparcia społecznego w obszarze przemocy wewnątrzrodzinnej. W związku z powyższym konieczne jest zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań Programu, które przyczynią się do stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy. W realizację Programu zakłada się aktywne włączenie wszelkich służb, podmiotów i organizacji mających styczność w codziennej pracy z rodziną. Cele, działania i zadania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców gminy Staszów w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2026 zakłada przede wszystkim skuteczną profilaktykę skierowaną na najważniejsze czynniki ryzyka, które występują zarówno w rodzinie, jej najbliższym

otoczeniu, jak i w otoczeniu społecznym. Niniejszy Program zakłada także efektywną interwencję i wsparcie w sytuacji występowania przemocy jak również optymalizowanie systemu wsparcia jako nieodłącznego elementu w zapewnianiu pomocy ofiarom przemocy. Doskonalenie obecnego systemu przy jednoczesnym zapewnieniu stałej i odpowiednio dopasowanej oferty pomocy i wsparcia w zakresie podejmowanych działań interwencyjnych zarówno wobec osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy, zastosowanie oddziaływań długoterminowych w rodzinie oraz doskonalenie opracowanych procedur i polityk dotyczących przemocy w rodzinie powinno przyczynić się do jeszcze większej integracji systemu pomocowego na rzecz rodziny. Niezwykle ważnym elementem wspierania i optymalizowania systemu ochrony i pomocy jest dwutorowe działanie ukierunkowane zarówno na kompleksowe wsparcie osób zagrożonych przemocą oraz z drugiej strony na reintegrację i pracę nad sprawcą stosującym przemoc.

1.1. Podstawa prawna Programu.

System przeciwdziałania przemocy w Polsce określa Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Tekst jednolity, Dz.U. z 2020 r. poz. 218), która m. in. wskazuje jednostkom samorządu terytorialnego oraz organom administracji rządowej zadania do realizacji, określa sposób postępowania z osobą doznającą przemocy w rodzinie oraz z jej sprawcą. Ustawodawca w art. 6 ust. 2 oraz art. 9 wspomnianej ustawy wyznaczył gminom zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy rodzinie. Stosownie do jej zapisów zadaniem gminy jest tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ustawodawca zobowiązał również gminy do opracowania i realizacji programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. W związku z opracowaniem dokumentu *Diagnoza zjawiska problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Staszów i ocena świadomości społecznej wobec problemu przemocy* zasadne było opracowanie spójnego z diagnozą *Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026.*

Podstawy prawne Programu to:

- ✓ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- ✓ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- ✓ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Niniejszy Program wpisuje się w realizację m.in. Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020. Ponadto program jest zgodny z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2016 – 2020, Programem Operacyjnym „Rodzina” na lata 2010 - 2020 oraz Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020. Dokument jest zbieżny z celami i kierunkami działań zawartymi w *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021 – 2026*.

1.2. Przemoc w rodzinie w świetle polskiego prawa.

W Polsce regulacje prawne dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie nie odbiegają od standardów międzynarodowych. Naczelnym aktem prawnym obowiązującym w Polsce jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.). Rozdział drugi Konstytucji w całości jest poświęcony „Wolnościom, prawom i obowiązkom człowieka i obywatela”. Zgodnie z art. 33 Konstytucji – *kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym*”. Również art. 40 Konstytucji mówi *nikt nie może być poddawany torturom ani okrutnemu, niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych*. Konstytucja mówi również o ochronie praw dziecka, czego dowodem jest utworzenie instytucji Rzecznika Praw Dziecka (art. 72), a w celu ochrony wolności i praw człowieka i obywatela został powołany urząd Rzecznika Praw Obywatelskich, który ma za zadanie badanie, czy wskutek działania lub zaniechania organów, organizacji i instytucji zobowiązanych do przestrzegania i realizacji wolności i praw człowieka i obywatela, nie nastąpiło naruszenie prawa, a także zasad współżycia i sprawiedliwości społecznej. Ale większość zachowań składających się na przemoc

w rodzinie jest kwalifikowana zazwyczaj w oparciu o artykuł 207 Kodeksu karnego, gdzie przemoc często jest niezbyt słusznie utożsamiana właśnie z tym artykułem. Nie wszystkie akty przemocy kwalifikują się jako czyn zabroniony w rozumieniu kodeksu karnego, gdyż obok znęcania się w rodzinie dochodzi także do innych przestępstw takich jak:

- ✓ uszkodzenie ciała (art. 156 k.k. lub art. 157 §1 i 2 k.k.),
- ✓ pozostawienie osoby, co do której istnieje obowiązek sprawowania opieki, w sytuacjach bezpośrednio zagrażających jej życiu lub zdrowiu (art. 160 §2 k.k.),
- ✓ groźenie popełnieniem przestępstwa na szkodę innej osoby lub osoby najbliższej, jeśli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że zostanie spełniona (art. 190 k.k.),
- ✓ zmuszanie do określonych zachowań (art. 191 § 1 k.k.),
- ✓ zgwałcenie (art. 197 k.k.),
- ✓ nakłanianie i zmuszanie do czynów nierządnych przy wykorzystaniu stosunku zależności (art. 199 k.k.),
- ✓ doprowadzenie małoletniego poniżej lat 15 do obcowania płciowego lub zmuszenie do poddania się innej czynności seksualnej lub utrwalanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego (art.200 k.k.),
- ✓ kazirodstwo (art. 201 k.k.),
- ✓ stręczycielstwo i sutenerstwo (art. 204 k.k.),
- ✓ rozpijanie małoletniego w drodze dostarczania napoju alkoholowego, ułatwiania lub nakłaniania do spożycia takiego napoju (art.208 k.k.),
- ✓ uporczywe uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego (art.209 k.k.),
- ✓ porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej pod względem psychicznym lub fizycznym wbrew woli osoby powołanej do opieki czy nadzoru (art. 211 k.k.),
- ✓ zniewaga (art. 216 § 1 k.k.),
- ✓ naruszenie nietykalności cielesnej (art.217 k.k.),
- ✓ kradzież na szkodę osoby najbliższej (art.278 §4 k.k.) lub kradzież z włamaniem (art.297 k.k.),
- ✓ przywłaszczenie (art. 284 k.k.) lub niszczenie mienia (art. 288 k.k.).

Przepisy prawa cywilnego zawarte w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym również regulują sytuację osób doznających przemocy w rodzinie. W 2005 roku weszła w życie ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180 poz. 1493

z późn. zm.), która określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc. Ustawa ta umożliwi również stosowanie, w toku postępowania, wobec osób podejrzanych, specyficznych środków ograniczających możliwość ich kontaktu z pokrzywdzonymi. Uchwalono, że jeśli zachodzą przesłanki do aresztowania sprawcy przemocy wobec rodziny, zamiast aresztu można zastosować dozór policyjny, ale pod warunkiem opuszczenia przez sprawcę lokalu zajmowanego wspólnie z ofiarą przemocy. Ustawa stanowi, że w przypadku zawieszenia kary wobec sprawcy w rodzinie, sąd określi sposób kontaktowania się skazanego z pokrzywdzonym, może też zakazać zbliżania się skazanego do pokrzywdzonego w określonych okolicznościach. Sąd może nakazać sprawcy poddanie się leczeniu lub uczestnictwu w programach edukacyjno-korekcyjnych. Ustawa stanowi również, że gmina jest zobowiązana do tworzenia własnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenia poradnictwa i interwencji w przypadku jej zaistnienia oraz prowadzenia gminnych ośrodków wsparcia dla rodzin dotkniętych przemocą.

Również procedura „Niebieskie Karty” jako ogół czynności podejmowanych wobec przemocy w rodzinie może być realizowana przez różne podmioty, tj. nie tylko Policję, ale także jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawiciele ochrony zdrowia i oświaty. „Niebieskie Karty” to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Obowiązuje ona w policji od 1998 roku, w pomocy społecznej od 2004 roku. Jest zalecana także do stosowania przez miejskie i gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, w przypadku, gdy w rodzinie występuje również problem alkoholowy. Głównym celem „Niebieskich Kart” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną. Podstawą skuteczności procedury i oferowanej pomocy jest współpraca przedstawicieli różnych służb na rzecz osób doznających i stosujących przemoc w rodzinie. Rozpoznanie przemocy i wypełnienie „Niebieskiej Karty” przez policjanta czy pracownika socjalnego to początek procesu pomagania. Każda z tych służb ma w swoich ustawowych zapisach możliwość i obowiązek korzystania z pomocy innych osób, instytucji i organizacji, a także podejmowania współpracy, gdy zostanie o to poproszona. W przypadku przemocy

w rodzinie działania indywidualne nie przynoszą pożądaných efektów. Dokumentacja „Niebieskie Karty” dla poszczególnych służb różni się, choć założenia i cele procedury są wspólne. Różnice wynikają z tego, że każda z wyżej wymienionych instytucji ma określone kompetencje i możliwości. Zbiera informacje dostosowane do specyfiki pomocy, jakiej może udzielić. Po zebraniu informacji, ustalany jest plan działania, a kolejnym krokiem jest włączenie do procesu pomagania przedstawicieli innych służb.

1.3. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie, według definicji obowiązującej w Polsce, zawartej w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, oznacza jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Definicja ta jest rozszerzeniem definicji psychologicznej, którą posługiwano się do czasu uchwalenia ustawy, która przemocą w rodzinie nazywała *zamierzone działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę siły lub władzy jednego z członków rodziny przeciwko pozostałym, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody.*

Przemoc w rodzinie charakteryzuje:

- ✓ intencjonalność – działanie sprawcy jest zamierzone i ma na celu kontrolowanie, podporządkowanie sobie ofiary;
- ✓ dysproporcja sił – sprawca ma przewagę (fizyczną, emocjonalną, intelektualną, ekonomiczną i społeczną) nad ofiarą;
- ✓ naruszenie praw i dóbr osobistych – sprawca wykorzystując przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary, np. prawo do nietykalności osobistej, godności;
- ✓ szkody i cierpienie ofiar – działanie sprawcy przynosi ofierze szkody fizyczne i psychiczne czasem również materialne.

Osobą doznającą przemocy w rodzinie może być każdy, szczególnie:

- ✓ współmałżonkowie lub partnerzy (najczęściej kobiety);
- ✓ dzieci,

- ✓ osoby starsze,
- ✓ osoby chore i niepełnosprawne.

Przemoc w rodzinie może przyjmować następujące formy:

- ✓ przemoc fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej; zachowania powodujące uszkodzenie ciała lub niosące takie ryzyko, np. bicie, popychanie, szarpanie, kopanie, duszenie, policzkowanie;
- ✓ przemoc psychiczna - naruszenie godności osobistej; zawiera przymus i groźby, np. obrażanie, wyzywanie, wyśmiewanie, szydzenie, okazywanie braku szacunku, poniżanie w obecności innych osób, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi, poddawanie stałej krytyce;
- ✓ przemoc seksualna - naruszenie intymności; zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowanie aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić, np. wymuszanie pożycia seksualnego, obmacywanie, gwałt, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych;
- ✓ przemoc ekonomiczna - pozbawianie środków lub stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np. niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów;
- ✓ zaniedbanie.

Na występowanie zjawiska przemocy w rodzinie ma wpływ wiele różnych czynników. Prawdopodobieństwo jej wystąpienia zwiększają następujące czynniki:

- ✓ normy społeczne i kulturowe - w wielu środowiskach wciąż istnieje silne przekonanie o prawie rodziców do dominacji nad dziećmi, dominacji mężczyzn nad kobietami; nadal utrwalany jest wzorzec mężczyzny silnego i przebojowego, mężczyzna ma być zdobywcą, a kobieta powinna być mu uległa; istnieje przyzwolenie na stosowanie kar cielesnych wobec dzieci; istotną siłę posiadają również normy związane

- z prywatnością rodziny – „brudy należy prać we własnym domu”, „nie mów nikomu co dzieje się w domu”, „w sprawy rodzinne nie należy się wtrącać”;
- ✓ status ekonomiczny – stres związany ze zbyt niskimi zarobkami, czy zagrożenie utratą pracy;
 - ✓ alkoholizm – nadmierne spożywanie alkoholu; alkohol ogranicza możliwość kontroli własnego zachowania, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem, powoduje zaburzenia percepcji i oceny rzeczywistości;
 - ✓ dziedziczenie wzorca przemocy – bycie ofiarą lub świadkiem przemocy w dzieciństwie zwiększa prawdopodobieństwo stosowania przemocy w życiu dorosłym;
 - ✓ osobowość osoby doznającej przemocy – tzw. dezadapcyjność, czyli brak zdolności jednostki do przystosowania się do zmieniających się warunków środowiskowych i utrzymywania optymalnego poziomu funkcjonowania psychospołecznego; jej przejawem są następujące cechy: przekonanie jednostki, że jest poza społecznością, nie jest jej częścią, lęk przed niepowodzeniami, pesymistyczna wizja przyszłości, brak wiary we własne możliwości, przekonanie, że nie mam na nic wpływu, że wszystko zależy od warunków zewnętrznych, poczucie osamotnienia, rezygnacja, zobojętnienie, nieśmiałość w kontaktach z innymi, sztuczność, nieszczerłość;
 - ✓ osobowość sprawcy - chęć dominacji, wrodzona lub nabyta skłonność do agresji, nieufność, zazdrość, brak empatii, niska wrażliwość, niskie poczucie własnej wartości, obawa przed odrzuceniem i utratą rodziny.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem wysoce szkodliwym dla osoby jej doświadczającej. Oprócz szkód fizycznych w postaci obrażeń ciała, które występują bezpośrednio po akcie przemocy fizycznej lub seksualnej, powoduje również szkody psychiczne, które pojawiają się z czasem i wymagają długotrwałego i profesjonalnego leczenia. Należą do nich:

- ✓ zespół zaburzeń stresu pourazowego (PTSD) – PTSD objawia się: ponownym doświadczaniem traumatycznego przeżycia poprzez wspomnienia lub powracające koszmary senne; nadpobudliwością, problemami ze snem, trudnościami z koncentracją uwagi, z zapamiętywaniem, drażliwością, złością, omdleniami, nadmierną czujnością; unikaniem rozmów na temat wydarzenia oraz miejsc i osób, związanych z przykrym doświadczeniem; PTSD diagnozuje się u około 60 % ofiar przemocy domowej;

- ✓ uzależnienia – wszelkie uzależnienia (alkoholizm, narkomania, lekomania), które dla ofiary przemocy są ucieczką od bólu fizycznego i psychicznego;
- ✓ zaburzenia depresyjne - obniżony nastrój, emocjonalne otępienie, niska samoocena, brak chęci do działania, negatywne myślenie o sobie, świecie, przyszłości;
- ✓ zaburzenia lękowe – odczuwanie leku przed podjęciem działania, krytyką, odrzuceniem;
- ✓ wiktyimizacja – przyjęcie tożsamości ofiary; ofiara przemocy, wskutek doznawania przemocy, podejmowania nieskutecznych prób obrony siebie, a także nieumiejętnych prób pomocy z zewnątrz, nabiera przekonania, że zasługuje na takie zachowanie.

Przemoc w rodzinie jest przestępstwem, ściganym z oskarżenia publicznego.

1.4. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie należy do zjawisk, w których obiektywna diagnoza społeczna jest utrudniona. Złożony kontekst czynników kulturowych i społecznych sprawia, że źródła informacji o problemie ukazują jedynie fragment rzeczywistego obrazu zjawiska. Skalę zjawiska przemocy w rodzinie jest niezwykle trudno oszacować, ponieważ nie wszystkie akty przemocy oraz sytuacje przemocowe są ujawniane. Oficjalne statystyki, prowadzone przez Komendę Główną Policji, uwzględniają te przypadki, wobec których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty. W 2019 r. procedurę Niebieskiej Karty wszczęto 74 313 razy, tj. o 1 160 (1,6%) razy więcej niż w 2018 roku. Ze zgromadzonych przez Policję danych wynika, że w 2019 roku nastąpił wzrost liczby przypadków przemocy w rodzinie. Odnotowano 166 102 sytuacje, dotyczące poszczególnych rodzajów przemocy, co w odniesieniu do 2018 roku dało wzrost o 6 805 przypadków. W 2019 r. odnotowano 81 000 przypadków stosowania przemocy psychicznej i liczba ta wzrosła w stosunku do 2018 roku (ówcześnie odnotowano 75 555 przypadków tego rodzaju przemocy, co dało wzrost o 7,2%). W przypadku przemocy fizycznej w 2019 roku odnotowano 58 963 przypadki, co w odniesieniu do 2018 roku stanowi wzrost o 1 383. W 2019 roku w przypadku przemocy seksualnej oraz innego rodzaju przemocy odnotowano spadek liczby przypadków w stosunku do 2018 roku. W 2019 roku odnotowano 1 238 przypadków przemocy seksualnej (spadek w stosunku do 2018 roku o 6 przypadków – 0,5% i 23 004 przypadki innego rodzaju przemocy (spadek w stosunku do 2018 roku o 53 przypadki – 0,2%). W 2019 roku liczba osób, co do których istnieje

podejrzanie, że są dotknięte przemocą w rodzinie wynosiła 88 032 osoby, co w stosunku do 2018 roku stanowi spadek o 0,1%. W 2019 roku największą grupę osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie stanowiły kobiety (65 195 osób) co stanowiło 74,1% ogółu ofiar przemocy w rodzinie. W dalszej kolejności pozostają osoby małoletnie 12 161 osób (13,8% ogółu) oraz mężczyźni 10 676 osób (12,1% ogółu). Przy czym spadek odnotowano tylko wobec osób małoletnich (o 243 osoby, dynamika wyniosła 98,0%). W odniesieniu do kobiet i mężczyzn odnotowano wzrost (odpowiednio o 0,2% i 0,1%). W 2019 roku odnotowano wzrost ogólnej liczby osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. Liczba ta wyniosła 74 910 osób, co w stosunku do 2018 roku (73 654 osoby) dało wzrost o 1 252 osoby (1,7%). W 2019 roku dominującą grupą osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie są mężczyźni. Mężczyźni stanowią 91,0% ogółu tego rodzaju osób. Kolejną w zakresie liczebności grupą są kobiety, które stanowią 8,6% ogólnej liczby osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. Nieletni stanowią 0,4% ogólnej liczby osób, przy czym w grupie tej dominują chłopcy (76,4% nieletnich). W 2019 roku dokonano zatrzymania 17 267 osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. W grupie osób zatrzymanych większość stanowili mężczyźni – 16 647 osób Grupa zatrzymanych kobiet to 606 osób, natomiast nieletnich – 14 osób. W porównaniu do 2018 roku odnotowano wzrost liczby zatrzymanych osób o 352 osoby. Większość osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, działa będąc pod wpływem alkoholu (42 583 osoby). Osoby te stanowią 56,8% ogólnej liczby osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc wobec osób bliskich. Najliczniejszą grupę osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będących pod wpływem alkoholu, stanowią mężczyźni tj. 95,0% ogólnej liczby. Z danych, uzyskanych podczas badania przeprowadzonego w 2014 r. w ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie” wynika, że 36,9% badanych znało w swoim otoczeniu rodziny, w których dochodziło do różnych form przemocy wobec kobiet, natomiast 20,2% - że wobec mężczyzn. Z danych przytoczonych wyżej wynika, że sprawcami przemocy w rodzinie są najczęściej mężczyźni, a ofiarami – kobiety. Ponadto z badania przeprowadzonego w 2014 roku wynika, że najczęściej występującą formą przemocy jest przemoc psychiczna, przemoc w rodzinie najczęściej ma miejsce w gospodarstwach domowych, które nie wyróżniają się negatywną sytuacją materialną, jak również pozycją społeczno – zawodową swoich członków.

Sprawcami przemocy w rodzinie są najczęściej osoby najbliższe - w przypadku osób dorosłych małżonkowie i partnerzy, w odniesieniu do dzieci - rodzice. W przypadku przemocy wobec osób dorosłych najczęstszą okolicznością towarzyszącą aktom przemocy jest alkohol.

II. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Staszowie na podstawie dostępnych danych statystycznych

Poniżej przedstawiono informacje, które pozyskane zostały z instytucji mających swoją siedzibę w gminie Staszów zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych, w tym problemów zjawiska przemocy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie pomaga jednostkom i rodzinom w przezwyciężaniu kryzysowych sytuacji życiowych, niemającym możliwości ich samodzielnego pokonania. Pomoc społeczna świadczy usługi m.in. z tytułu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, przemocy w rodzinie. Pomoc w postaci pracy socjalnej oraz poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, rodzinnego i prawnego udzielana jest nieodpłatnie wszystkim osobom wykazującym potrzebę wsparcia bez względu na sytuację dochodową. Przemoc domowa, w myśl ustawy o pomocy społecznej, jest jednym z powodów przyznania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Osoby i rodziny dotknięte tym problemem mają możliwość skorzystania z wieloaspektowej pomocy zarówno finansowej, jak i rzeczowej, psychologicznej, prawnej oraz w postaci pracy socjalnej.

Tabela 1. Formy pomocy udzielonej ofiarom przemocy domowej przez OPS w Staszowie

	2017	2018	2019	2020
Liczba wypełnionych "Niebieskich Kart"	78	60	95	104

W latach 2017 - 2020 Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie wspierał rodziny zmagające się z przemocą domową i alkoholizmem, który niejednokrotnie prowadzi do wystąpienia tego pierwszego zjawiska. Zależność tę potwierdzają dane Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, według których do przemocy w rodzinie najczęściej dochodzi pod wpływem alkoholu. Prezentowana tabela zawiera dane szczegółowe dotyczące rodzin i przebywającym w nich osób objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie i alkoholizmu.

Tabela 2. Rodziny i osoby w rodzinach, którym w latach 2018-2020 OPS przyznał pomoc z powodu przemocy w rodzinie i alkoholizmu. (opracowanie własne na podstawie danych OPS Staszów)

powód przyznania pomocy	2018 r.	2019 r.	2020 r.
przemoc w rodzinie	6	6	8
alkoholizm	39	36	32

Dane z lat 2018-2020 wskazują, że w poszczególnych latach liczba rodzin zgłaszających się o pomoc z powodu przemocy pozostaje na zbliżonym poziomie. Warto zauważyć, że ze wsparcia z powodu nadużywania alkoholu udzielano na mniejszym poziomie jak w latach ubiegłych. W 2020 roku przemoc w rodzinie jako jeden z powodów udzielania pomocy socjalnej i wsparcia dotyczył zaledwie 8 rodzin z terenu gminy Staszów. Warto zwrócić uwagę, iż dane statystyczne nie obrazują stanu faktycznego. Przemoc w rodzinie należy do zjawisk, w których obiektywna diagnoza społeczna jest utrudniona. Złożony kontekst czynników kulturowych i społecznych sprawia, że źródła informacji o problemie ukazują jedynie fragment rzeczywistego obrazu zjawiska. Skalę zjawiska przemocy w rodzinie jest niezwykle trudno oszacować, ponieważ nie wszystkie akty przemocy oraz sytuacje przemocowe są ujawniane. Wśród najczęściej zgłaszanych przez klientów dysfunkcji były nieprawidłowe relacje interpersonalne z bliskimi, problemy zdrowotne, konflikty, nieporozumienia, brak odpowiednich metod radzenia sobie w sytuacjach stresogennych. W procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie bierze udział także Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Staszowie, która koordynuje na terenie gminy Staszów działalność Punktu Informacyjnego i Telefonicznego dla osób uzależnionych i ich rodzin w SOT „Strumyk”, w którym udzielane są między innymi porady osobom i rodzinom z problemem alkoholowym i narkomanii.

Ogółem z pomocy w 2018 roku skorzystały 47 rodziny, w 2019 i 2020 roku 50 rodzin. Ponadto członkowie Komisji złożyli do sądu w 2018 r. – 44 wnioski, w 2019 r. – 58 wniosków, natomiast w 2020 r – 39 wniosków o leczenie odwykowe. W latach 2018 – 2020 udzielono odpowiednio 88 , 87 oraz 81 porad.

W toku czynności prowadzonych przez Komendę Powiatową Policji w Staszowie, w aresztach śledczych zatrzymanych zostało 3 sprawców przemocy w rodzinie. W 2019 roku zastosowano 9 środków zapobiegawczych wobec sprawców przemocy w tym:

- ✓ 4 dozory,
- ✓ 1 zakaz zbliżania się,
- ✓ 2 zakazy kontaktowania się,
- ✓ 2 nakazy opuszczenia lokalu.

W 2019 roku Prokuratura Rejonowa w Staszowie dokonała zatrzymań 22 sprawców przemocy w rodzinie. Zastosowano również 24 środki zapobiegawcze wobec osób stosujących przemoc.

II.1. Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Staszów.

Na terenie gminy Staszów zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie działa Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie został powołany Zarządzeniem Nr 229/2019 Burmistrza Miasta i Gminy Staszów z dnia 28 listopada 2019 r. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi osoby z różnych instytucji, tj. ośrodka pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, służby zdrowia oraz kuratorzy sądowi lub przedstawiciele sądu.

Zespół realizuje działania wynikające z przyjętego uchwałą Nr XXIII/209/16 Rady Miejskiej w Staszowie z dnia 21 kwietnia 2016 r. Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Staszów na lata 2016 – 2020.

Do zadań Zespołu należy przede wszystkim integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli powyższych instytucji oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez:

- ✓ diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- ✓ podejmowanie działań w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- ✓ inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- ✓ rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- ✓ inicjowanie działań w stosunku do rodzin dotkniętych przemocą.

Prace Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych realizowane są w ramach obowiązków służbowych i zawodowych.

Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest zapewnienie efektywnej współpracy kręgu instytucji i organizacji działających na rzecz zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Staszów. Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie

zapewnia obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Staszów.

W 2019 r. spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego odbywały się raz na trzy miesiące, w ciągu roku było ich cztery. Spotkania grup roboczych, w indywidualnych sprawach odbywały się przynajmniej raz w miesiącu. **W 2019 r. odbyło się 447 posiedzeń grup roboczych.**

Do zadań grup roboczych należało:

- ✓ opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- ✓ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodziło do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- ✓ dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodziło do przemocy i efektów tych działań.

Analizując dotychczas prowadzone procedury stwierdzić można, że zjawisko przemocy w rodzinie jest procesem ciągłym, dynamicznym, powtarzającym się. Sprawy poruszane w prowadzonych procedurach dotyczyły przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej i ekonomicznej wobec osób dorosłych, jak i wobec dzieci. Osoby doznające przemocy to przede wszystkim kobiety, dzieci, rzadko mężczyźni, natomiast osoby stosujące przemoc to głównie mężczyźni w pojedynczych przypadkach kobiety.

Wśród **116 procedur Niebieskich Kart** prowadzonych w 2019 r., w każdej jako okres doświadczania przemocy wskazano okres dłuższy niż jeden miesiąc. Niejednokrotnie to okres dłuższy niż jeden rok (lub kilka lat). O powtarzalności zjawiska przemocy świadczą również przypadki, w których dla jednej rodziny w okresie realizacji procedury wypełniono po raz kolejny formularz "Niebieska Karta – A", jako udokumentowanie ponownego użycia przemocy w rodzinie.

W 2019 r. **wszczęto 95 procedur Niebieskich Kart**. Spośród wszystkich podmiotów uprawnionych do wszczęcia procedury dominują te wszczęte przez **funkcjonariuszy policji – 94 procedury (tj. 98,9%), 1 procedura została wszczęta przez przedstawicieli oświaty (1,1%).**

Do wszczęcia procedur Niebieskich Kart najczęściej dochodziło na skutek interwencji domowych policji. Przemoc w rodzinie zgłaszana była najczęściej bezpośrednio przez osoby doświadczające przemocy.

W 2019 r. na 95 wszczętych procedur **w mniej niż 10% przemoc w rodzinie zgłaszana była przez świadków zachowań przemocowych.**

Przemoc, nadal w zdecydowanej większości przypadków, zgłaszana jest przez osoby bezpośrednio doznające przemocy, pomimo iż w wielu przypadkach byli świadkowie zachowań przemocowych. Fakt ten świadczy o potrzebie dalszej edukacji społecznej w zakresie problematyki przemocy w rodzinie. Dominującymi problemami w rodzinach objętych procedurą Niebieskiej Karty w 2019 r., które współwystępowały ze zjawiskiem przemocy, były:

- ✓ **nadużywanie lub uzależnienie od alkoholu.** Problem nadużywania lub uzależnienia od alkoholu dotyczył osób podejrzanych o stosowanie przemocy. W toku procedowania nie stwierdzono przypadku borykania się z problemem alkoholowym osoby doznającej przemocy.
- ✓ **rozpad związku (małżeńskiego/ partnerskiego) i/lub poważny kryzys w związku.** Do grupy tej należą rodziny, w których doszło do rozpadu związku / małżeństwa. W grupie tej znajdują się również rodziny będące w trakcie postępowania rozwodowego, w których zgłoszenie faktu stosowania przemocy bywa czasem traktowane jako pomocne do otrzymania rozwodu z orzeczeniem winy. To także grupa rodzin, u których podłożem przemocy są konflikty na tle zarzucenia sobie zdrad małżeńskich, czy też konflikty z teściami.
- ✓ **problemy socjalno – bytowe (finansowe / mieszkaniowe).** W przypadku tej grupy rodzin do przemocy lub konfliktów dochodzi na tle problemów życia codziennego, np. partycypowanie w kosztach utrzymania mieszkania, podział obowiązków, braku pracy jednego z domowników, brak umiejętności wzajemnego komunikowania się.
- ✓ **problemy opiekuńczo – wychowawcze.** W grupie tej znajdują się rodziny, u których stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, zaniedbania opiekuńcze (dziecko w rodzinie alkoholowej). Warto nadmienić, iż powyższe problemy pojawiające się w rodzinach borykających się ze zjawiskiem przemocy, nierzadko współwystępują ze sobą, przenikają się.

W celu zwiększenia skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenia dostępności pomocy w okresie sprawozdawczym odbywała się systematyczna praca Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych. W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które uzyskały pomoc w ramach funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych wyniosła 233 osoby, w tym 106 kobiet, 9 dzieci i 118 mężczyzn. Z poradnictwa socjalnego świadczonego przez pracowników socjalnych – specjalistów d/s przemocy skorzystało 224 osoby, 15 osób objęto pomocą psychologiczną, 10 osób skorzystało z konsultacji prawnych a 6 z poradnictwa zawodowego i rodzinnego.

W ciągu roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 95 "Niebieskich Kart", z czego 94 sporządzili funkcjonariuszy Policji, 1 procedura została wszczęta przez przedstawicieli oświaty.

W 2019 r. prowadzono 116 procedur "Niebieska Karta", 54 procedury zostały zakończone. Powody zakończenia procedury Niebieskiej Karty to:

- ✓ 50 Niebieskich Kart zakończono z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy,
- ✓ 4 Niebieskie Karty zakończono z powodu braku zasadności podejmowania działań.
- ✓ 3 procedury NK przekazano zgodnie z właściwością do Zespołów Interdyscyplinarnych do gmin, do których przeprowadziły się osoby doznające przemocy w rodzinie.

Sprawy poruszane w prowadzonych procedurach dotyczyły przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej i ekonomicznej wobec osób dorosłych, jak i wobec dzieci. Osoby doznające przemocy to przede wszystkim kobiety, dzieci i mężczyźni, natomiast osoby stosujące przemoc to głównie mężczyźni, w pojedynczych przypadkach kobiety. W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach tworzono grupy robocze, w skład których m. in. Wchodzili pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji, kuratorzy zawodowi i społeczni, pedagodzy ze szkół, asystenci rodziny, wychowawcy grup przedszkolnych, członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Staszowie. W 2019 r. odbyło się 447 posiedzeń grup roboczych. W trakcie prac grup roboczych wysłano 336 zaproszeń, w odpowiedzi na które, osoby doznające przemocy uczestniczyły w 263

posiedzeniach grup. W sytuacji, kiedy osoba doznająca przemocy nie była w stanie dotrzeć na posiedzenie grupy z uwagi na niepełnosprawność lub podeszły wiek, organizowano grupy wyjazdowe do miejsca zamieszkania tych osób. W grupach wyjazdowych uczestniczyli specjaliści zajmujący się procedurą Niebieskiej Karty w rodzinie: funkcjonariusz Policji, pracownik socjalny. Grupy wyjazdowe ustalane były także w sytuacji, gdy osoba stosująca przemoc nie zgłaszała się na spotkania grupy roboczej. W 2019 roku odbyło się 31 grup wyjazdowych.

W ramach posiedzeń grup roboczych pracownicy:

- ✓ wobec 10 osób stosujących przemoc skierowali wnioski do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w sprawie podjęcia działań w kierunku leczenia odwykowego osoby stosującej przemoc,
- ✓ odnośnie 4 rodzin wystąpiono do Komendy Powiatowej Policji w Staszowie z zawiadomieniem o podejrzeniu popełnienia przestępstwa,
- ✓ w 12 rodzinach skierowano do Sądu Rejonowego w Staszowie wniosek o wgląd w sytuację rodziny,
- ✓ w 4 rodzinach przesłano do Sądu informację o sytuacji w rodzinie,
- ✓ w 116 rodzinach odbyły się wizyty monitorujące pracownika socjalnego OPS w Staszowie i dzielnicowego Komendy Powiatowej Policji w Staszowie w związku z realizacją procedury Niebieskiej Karty,
- ✓ w 30 rodzinach odbywały się rozmowy pedagogów szkolnych z dziećmi,
- ✓ w 2 rodzinach podczas grupy roboczej uczestniczył kurator zawodowy,
- ✓ w 5 rodzinach podczas grupy roboczej uczestniczył asystent rodziny,
- ✓ informowano sprawców przemocy o możliwościach wzięcia udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych oraz o możliwości skorzystania z poradnictwa psychologicznego w poradniach specjalistycznych, w celu nabycia umiejętności radzenia sobie z agresją i sytuacjami konfliktowymi.
- ✓ kontakt w sprawie uczestnictwa w spotkaniach w Centrum Psychoterapii PROMEDIC - w sprawie 3 rodzin,
- ✓ pomoc w formułowaniu pism procesowych do sądu, policji, prokuratury – dla 2 osób
- ✓ prowadzenie prelekcji szkolnych w 13 klasach,
- ✓ udział u posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego – 4 razy,
- ✓ udział w rozprawach sądowych – 9 razy.

W ramach realizacji procedury NK osoby doznające przemocy kierowane są do:

- ✓ Centrum Psychoterapii „Promedic” (wsparcie psychologiczne, psychiatryczne, terapia rodzinna, odwykowa),
- ✓ poradni pedagogiczno – psychologicznej (jeśli w rodzinie są dzieci),
- ✓ pedagoga szkolnego (dzieci z rodzin dotkniętych przemocą objęte są wsparciem pedagoga szkolnego)

II.2. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Staszów.

Bardzo ważnym programem w zakresie przeciwdziałania przemocy w gminie Staszów jest *Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Staszów na lata 2016 – 2020*.

Program ten jest rozwinięciem i kontynuacją *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2015* i wpisuje się w *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2016 – 2020*. Głównym założeniem Programu jest kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc, edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz szeroko ujętą edukację społeczną. Zadaniem programu jest integrować i rozwijać współpracę pomiędzy instytucjami pomocowymi działającymi na terenie gminy Staszów w zakresie pomocy społecznej. Program łączy wszelkie zasoby kadrowe, rzeczowe, wiedzę, kompetencje, umiejętności i doświadczenie ludzi zajmujących się zagadnieniami przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Adresatami Programu są:

- ✓ osoby doświadczające przemocy (ofiary), w tym dzieci, współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych, osoby starsze, osoby niepełnosprawne,
- ✓ osoby stosujące przemoc (sprawcy przemocy),
- ✓ świadkowie przemocy w rodzinie,
- ✓ przedstawiciele instytucji i służb zobowiązanych do udzielenia pomocy w sytuacji przemocy,
- ✓ społeczność lokalna.

Realizatorami Programu są podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- ✓ Zespół Interdyscyplinarny d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Staszowie,
- ✓ Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie,
- ✓ Urząd Miasta i Gminy w Staszowie,
- ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Staszowie,
- ✓ Komenda Powiatowa Policji w Staszowie,
- ✓ Sąd Rejonowy w Staszowie,
- ✓ Prokuratura Rejonowa w Staszowie,
- ✓ Placówki oświatowe z gminy Staszów,
- ✓ Placówka Wsparcia Dziennego Świetlica "Jutrzenka" w Staszowie,
- ✓ Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Staszowie,
- ✓ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie.

Spodziewanymi efektami Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Staszów jest stworzenie kompleksowej pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz podniesienie jakości świadczonych usług. W szczególności będą to:

- ✓ zmiana postaw społeczeństwa wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
- ✓ zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- ✓ zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowanie w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- ✓ zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie,
- ✓ pogłębienie wiedzy o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem,
- ✓ wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie,
- ✓ spadek liczby rodzin, w których interwencje Policji i innych służb zajmujących się przemocą w rodzinie podejmowane są wielokrotnie.

Koordynatorem Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest Burmistrz Miasta i Gminy Staszów przy współpracy Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Zespołu Interdyscyplinarnego.

II.3. Edukacja społeczna, profilaktyka i promocja działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Staszów.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Staszowie, w okresie od czerwca do grudnia 2019 r. realizowany był projekt pt. "Przeciw Przemocy", w ramach programu osłonowego Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn.: „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Celem głównym projektu było zwiększenie jakości i dostępności usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych i doznających przemocy w rodzinie zamieszkujących gminę Staszów. Celami szczegółowymi projektu były:

- ✓ rozwój poradnictwa specjalistycznego dla osób doznających przemocy domowej (w tym rodzinnego, prawnego, psychologicznego, socjalnego),
- ✓ rozwój oddziaływań terapeutycznych ukierunkowanych na osoby doznające przemocy i osoby stosujące przemoc (terapia rodzinna),
- ✓ edukacja rodziców nie radzących sobie w procesie wychowawczym z problemem przemocy, problemem uzależnienia i współuzależnienia,
- ✓ wzmocnienie kompetencji zawodowych i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez przeprowadzenie szkoleń tematycznych,
- ✓ podniesienie poziomu świadomości społecznej i uwrażliwienie mieszkańców miasta i gminy Staszów na zjawisko przemocy domowej.

W ramach kampanii informacyjno-promocyjnej projektu, opracowane zostały i wydrukowane plakaty zawierające informację o realizowanym projekcie i działaniach podejmowanych na rzecz osób uwikłanych w przemoc, które zostały rozpowszechnione w instytucjach publicznych. Opracowany został także informator na temat podmiotów udzielających pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc, a także informator i wizytówka na temat Zespołu Interdyscyplinarnego d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W "Monitorze Staszowskim" zamieszczona została informacja o realizowanym projekcie. W projekcie wzięło udział:

- ✓ 15 osób zagrożonych i doznających przemocy w rodzinie, zamieszkujących na terenie gminy Staszów,
- ✓ 19 członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Staszowie.

Piętnaście uczestników Projektu (osób zagrożonych i doznających przemocy w rodzinie) pojechało na wizytę studyjną do Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy oraz do Centrum Interwencji Kryzysowej w Kielcach. W trakcie wizyt uczestnicy zapoznali się z podstawowymi zasadami funkcjonowania w/w Ośrodków oraz z zakresem oferowanego przez nie wsparcia. Wsparcie oferowane w ramach Projektu obejmowało:

- ✓ poradnictwo socjalne – świadczone przez pracownika socjalnego przez 5 miesięcy trwania projektu,
- ✓ wsparcie w postaci poradnictwa grupowego psychologicznego w wymiarze 24 h przez okres 6m-cy,
- ✓ wsparcie w postaci indywidualnego poradnictwa psychologicznego w wymiarze 1 h na jednego uczestnika miesięcznie,
- ✓ wsparcie w postaci uczestnictwa w grupie wsparcia prowadzonej przez pracownika socjalnego w wymiarze 4h miesięcznie przez okres 5 miesięcy,
- ✓ wsparcie doradcze w postaci porad/konsultacji prawnych – 1,5 h na jednego uczestnika,
- ✓ wsparcie w postaci terapii rodzinnej dla 6 rodzin po 5 h na rodzinę,
- ✓ wsparcie w postaci zajęć grupowych i indywidualnych dla rodziców pn.: "Szkoła dla rodziców" dla 6 rodziców po 7 h, tj. razem 42h,
- ✓ wsparcie w postaci szkoleń specjalistycznych dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego – 4 szkolenia.

Wsparciem dodatkowym dla uczestników projektu były:

- ✓ pokrycie kosztów dojazdu na zajęcia,
- ✓ posiłek w trakcie zajęć,
- ✓ książki i filmy edukacyjne,
- ✓ udział w spektaklu teatralnym.

Ponadto w ramach w/w realizowanego Projektu w dniach 25-29 listopada 2019 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie zorganizował "Tydzień Pomocy Rodzinom Uwikłanym

w Przemoc Domową". Codziennie, w godzinach 11.00-14.00, w ramach pełnionych dyżurów, porad udzielali specjaliści: członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Staszowie, Kurator Zawodowy, Pracownik Socjalny - specjalista pracy socjalnej ds. przemocy w rodzinie, Psycholog, Funkcjonariusz Policji. Dyżury odbywały się w Ośrodku Pomocy Społecznej w Staszowie, przy ul. Wschodniej 13.

Komenda Powiatowa Policji w Staszowie realizuje szereg programów profilaktycznych z różnego zakresu tematycznego, zmierzających do poprawy bezpieczeństwa osób i mienia, podczas których przeprowadzono 568 spotkań, prelekcji i pogadanek.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Staszowie w 2019 r. przeprowadziła 2 kampanie dotyczące uzależnienia od alkoholu tj. Ogólnopolska Kampania "Zachowaj Trzeźwy Umysł" i Ogólnopolska Kampania "Postaw na Rodzinę", które obejmują promocję nowoczesnej profilaktyki oraz propagowanie edukacji, sportu i samorozwoju wśród dzieci i młodzieży jako alternatywy wobec zachowań ryzykownych i sięgania po substancje psychoaktywne, w tym pośrednio przeciwdziałając zachowaniom przemocowym wśród dzieci, młodzieży i ich rodzin. Zrealizowano 1 program profilaktyczny "Program Pomocy Psychoterapeutycznej" grupowo i indywidualnie dla osób uzależnionych i współuzależnionych 2 razy w tygodniu po 3 godziny. Były one prowadzone cyklicznie przez cały rok dla 50 osób, w tym: 41 osób uzależnionych i 9 współuzależnionych w SOT "Strumyk".

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Staszowie opracowała i rozprowadziła 1 ulotkę informacyjną z adresami i telefonami instytucji oferującymi pomoc dla osób uzależnionych, współuzależnionych i doznających przemocy, którą rozprowadzono w ilości 250 sztuk.

Ponadto na bieżąco rozprowadzane są bezpłatnie przekazane przez Narodowy Program Zdrowia broszury:

- ✓ przemoc w rodzinach z problemem alkoholowym,
- ✓ wpływ uzależnienia na życie rodzinne,
- ✓ procedura leczenia odwykowego, wzory spożycia alkoholu picie szkodliwe i uzależnienie,
- ✓ leczenie osób pijących szkodliwie i uzależnionych od alkoholu,

- ✓ wpływ doświadczeń z dzieciństwa w rodzinie z problemem alkoholowym
- ✓ na funkcjonowanie osoby w życiu dorosłym.

W szkołach podstawowych, oddziałach gimnazjalnych na terenie Gminy Staszów zorganizowane zostały kampanie na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie pn.: „Procedura stosowania niebieskiej karty”, „Hejt mowa nienawiści”, „Przemoc nie kończy się sama z siebie”, „Nie daj się przemocy”, „Reaguj na przemoc domową”, „Przemoc boli”, „Tydzień pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc domową”, „Cyberprzemoc”, „Moja szkoła – bezpieczna szkoła”, „Dzień życzliwości i tolerancji”, „Cyberzagrożenia”, „Pętla zdarzeń” – uczestniczyło w nich 1163 osoby.

Szkoły realizowały programy profilaktyczne dotyczące m.in. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym: „Postaw na rodzinę”, „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Archipelag Skarbów”, „Spójrz inaczej”, „Nie czyn drugiemu co tobie niemiłe”, „Przeciw przemocy”, „Rzecz o tolerancji”, „Radzimy sobie z agresją” - uczestniczyło w nich 711 osób. Opracowane zostały także ulotki i materiały na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Obejmowały one zakres tematyczny: „Jak radzić sobie z przemocą”, „Procedura Niebieskiej Karty”, „Przeciw przemocy”, dystrybuowano materiały profilaktyczne ogólnopolskiej kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” i „Postaw na rodzinę”. Ponadto opracowane zostały transparenty i plakaty dotyczące przeciwdziałania przemocy w szkole i środowisku rodzinnym. Przeprowadzono happening pod hasłem „Moja Szkoła – Bezpieczna Szkoła”. Wszelkie informacje na temat realizowanych programów profilaktycznych, w tym podejmowanych działań w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie, umieszczane były w gazetkach szkolnych, na stronach internetowych szkół, Urzędu Miasta i Gminy oraz na stronie internetowej – Echa Dnia Staszów.

Placówka Wsparcia Dziennego w Staszowie – Świetlica "Jutrzenka" w 2019 r. brała udział w programie profilaktycznym "Zachowaj Trzeźwy Umysł" oraz "Postaw na Rodzinę". Wychowawcy oraz wychowankowie brali udział w rekomendowanym programie profilaktycznym "Unplugged". "Unplugged" jest programem profilaktyki uniwersalnej adresowanym do uczniów wieku 12 – 14 lat, opartym na modelu wszechstronnego wpływu społecznego. Celem programu było:

- ✓ ograniczanie inicjacji używania substancji psychoaktywnych (alkohol, tytoń, narkotyki),
- ✓ ograniczenie rozwoju intensywności używania, tj. przejścia od fazy używania eksperymentalnego do fazy używania problemowego.

Program składał się z 3 spotkań, które koncentrowały się na umiejętnościach życiowych, przekonaniach normatywnych i wiedzy o substancjach psychoaktywnych. Realizatorami programu byli wychowawcy, którzy przeszli 1 dniowe szkolenie przygotowujące do zajęć z wychowankami.

Tematyka zajęć dla uczniów dotyczyła szczególnie istotnych w okresie adolescencji problemów takich, jak:

- ✓ konformizm, przejawy nacisku grupowego i sposoby radzenia sobie z nim,
- ✓ wiedza o czynnikach ryzyka i czynnikach chroniących przed piciem alkoholu,
- ✓ zróżnicowaniu podatności na alkohol w zależności od płci,
- ✓ przekonania normatywne na temat rozpowszechnienia zjawiska używania substancji,
- ✓ psychoaktywnych wśród młodych ludzi,
- ✓ wiedza o przyczynach i następstwach palenia papierosów,
- ✓ umiejętność komunikowania swoich emocji,
- ✓ umiejętność asertywnej obrony swoich racji,
- ✓ inne umiejętności interpersonalne i intrapersonalne, których niedostateczność,
- ✓ opanowanie może skłaniać do używania substancji psychoaktywnych w sytuacjach towarzyskich,
- ✓ wiedza o narkotykach,
- ✓ umiejętność radzenia sobie z problemami, formułowanie celów i podejmowania decyzji.

Metodami realizacji zajęć były prezentacje, praca w grupach, zarządzanie kontraktem, zadania domowe, scenka sytuacyjna, dyskusja plenarna, gra, informacje zwrotne. W programie wzięło udział 9 wychowawców, kierownik oraz 23 wychowanków.

W 2019 r. uczniowie **Liceum Ogólnokształcącego w Staszowie** uczestniczyli w kampanii lokalnej na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W prelekcji pt. „Cyberprzemoc,

cyberprzestępczość” zorganizowanej z okazji Światowego Dnia Zdrowia udział wzięło 120 uczniów. Umieszczano także informacje medialne na stronie internetowej szkoły, na stronie internetowej Echa Dnia oraz w czasopiśmie „Powiat Staszowski”. W okresie od września do grudnia 2019 r. przeprowadzona została kampania na temat „Odpowiedzialności prawnej wśród nieletnich”. Uczestniczyło w niej 227 osób. W dniu 24 października 2019r. odbyła się debata społeczna o profilaktyce narkomanii pt. „Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze”. Wzięło w niej udział 256 osób. Rozdano 200 ulotek na temat przeciwdziałania przemocy.

Uczniowie **Zespołu Szkół im. Stanisława Staszica w Staszowie** uczestniczyli w spotkaniu w dniu 27.02.2020r. prowadzonym przez Stowarzyszenie Sursum Corda na temat cyberprzemocy mającym na celu zwiększenie świadomości prawnej uczniów. Zajęcia dotyczyły zasad bezpiecznego korzystania z Internetu oraz ćwiczeń prezentujących konkretne przykłady naruszeń prawa za pomocą nowych technologii. Wszystkie informacje prawne umieszczane były w kąciku prawnym na tablicy ogłoszeń dla uczniów, który jest na bieżąco aktualizowany, a także na stronie internetowej Zespołu Szkół. Corocznie organizowane są prelekcje dzielnicowe we wszystkich klasach pierwszych oraz trzecich dotyczące odpowiedzialności karnej i konsekwencji prawnych oraz bezpieczeństwa w szkole, domu i na drodze. Poruszane były kwestie jak i gdzie można szukać pomocy w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu, zdrowiu lub życiu uczniów. Dla większej świadomości uczniów w kąciku prawnym są zamieszczane ulotki oraz plakaty dotyczące różnego rodzaju przemocy i osób oraz instytucji pomocowych.

Zespół Szkół Ekonomicznych im. Jana Pawła II w Staszowie współpracował w ramach ochrony ofiar przemocy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Staszowie, z Publiczną Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Staszowie oraz Sądem Rodzinnym. Szkoła zrealizowała warsztaty z pracownikiem OPS – "Stop Przemocy" dla 150 osób. Odbyło się także spotkanie z kuratorem sądowym nt. hejtu – "Przemoc w sieci", uczestniczyło w nim 120 osób. Zorganizowane zostało spotkanie z dzielnicowym na temat konsekwencji wynikających ze stosowania przemocy fizycznej bądź psychicznej dla 240 osób. W ramach programu profilaktycznego szkoły zorganizowały warsztaty z Policją, pt. "Bezpieczni na drodze" dla 240 osób, warsztaty na temat uzależnień, które prowadziła pielęgniarka szkolna dla 160 osób. Odbyły się także warsztaty na temat niebezpiecznych nałogów, pt. "Nikotyna, alkohol,

narkotyki" z wychowawcą klasy 1h dla 34 osób. Wychowawcy klas przeprowadzili warsztaty na temat "Bezpieczeństwa w sieci, jak bezpiecznie korzystać z Internetu" dla 533 osób. Zorganizowane zostało spotkanie z pracownikiem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej z rodzicami uczniów dla około 300 osób. Szkoła zorganizowała wystawę plakatów dotyczących przemocy, które wykonali uczniowie szkoły.

II.4. Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy i Przystępstw w Rodzinie w Staszowie

W Ośrodku Pomocy Społecznej działa Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy i Przystępstw w Rodzinie, w którym osoby uwikłane w przemoc domową mogą uzyskać informacje jak przeciwdziałać przemocy domowej i radzić sobie z sytuacją konfliktową. Dyżur w Punkcie pełni w każdą środę w godzinach od 15.00 - do 17.00 specjalista zajmujący się problematyką przemocy domowej wraz z funkcjonariuszem Komendy Powiatowej Policji w Staszowie. Do Punktu można zgłosić się osobiście, bądź skontaktować telefonicznie. Poradnictwo w Punkcie jest bezpłatne.

W 2019 roku odbyły się 42 dyżury w Punkcie, w trakcie dyżurów zgłosiło się 14 osób.

Osoby zgłaszały się w celu :

- ✓ uzyskania informacji na temat wymeldowania męża,
- ✓ uzyskania pomocy w napisaniu pozwu rozwodowego i alimentacyjnego,
- ✓ uzyskania pomocy w napisaniu pozwu o eksmisję,
- ✓ uzyskania pomocy na temat procedury NK,
- ✓ uzyskania informacji dotyczących uzyskania wsparcia psychologicznego dla osoby dorosłej i dziecka,
- ✓ uzyskania informacji dotyczących separacji i rozwodu,
- ✓ osoby zgłaszały się także w sytuacji, kiedy nie mogły zgłosić się na posiedzenie grupy roboczej np. z powodu, iż pracowały w tym czasie, a chciały porozmawiać na temat sytuacji panującej w rodzinie oraz postępów w realizacji planu pomocowego.

II.5. Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie w Staszowie

Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie w Staszowie prowadzony jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie, w którym udzielane jest poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne dla osób doznających przemocy, sprawców przemocy oraz

osób współuzależnionych. W 2019 roku w ramach punktu prowadzonego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie prowadzone były:

- ✓ zajęcia psychoedukacyjne nt. "Radzenia sobie z przemocą i agresją" dla 8 klas szkół podstawowych, w których łącznie uczestniczyło 32 osoby.
- ✓ udzielono wsparcia i poradnictwa psychologicznego 4 osobom z terenu gminy Staszów (łącznie 17 spotkań).

II.6. Procedura „Niebieska Karta”

„Niebieskie Karty” to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Obowiązuje ona w policji od 1998 roku, w pomocy społecznej od 2004 roku. Jest zalecana także do stosowania przez miejskie i gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, w przypadku, gdy w rodzinie występuje również problem alkoholowy. Głównym celem „Niebieskich Kart” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną. Podstawą skuteczności procedury i oferowanej pomocy jest współpraca przedstawicieli różnych służb na rzecz osób doświadczających i stosujących przemoc w rodzinie. Rozpoznanie przemocy i wypełnienie „Niebieskiej Karty” przez policjanta czy pracownika socjalnego to początek procesu pomagania. Każda z tych służb ma w swoich ustawowych zapisach możliwość i obowiązek korzystania z pomocy innych osób, instytucji i organizacji, a także podejmowania współpracy, gdy zostanie o to poproszona. W przypadku przemocy w rodzinie działania indywidualne nie przynoszą pożądanych efektów. Dokumentacja „Niebieskie Karty” dla poszczególnych służb różni się, choć założenia i cele procedury są wspólne. Różnice wynikają z tego, że każda z wyżej wymienionych instytucji ma określone kompetencje i możliwości. Zbiera informacje dostosowane do specyfiki pomocy, jakiej może udzielić. Po zebraniu informacji, ustalany jest plan działania, a kolejnym krokiem jest włączenie do procesu pomagania przedstawicieli innych służb. Bardzo często przemoc domowa jest ukrywana i duża część osób, które jej doświadczają, nie decyduje się na ujawnienie i zwrócenie się o pomoc do instytucji działających w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy. Świadczą o tym dane o liczbie ofiar przemocy wyliczone w oparciu o liczbę wypełnionych Niebieskich Kart. W każdym roku większość Niebieskich Kart wypełniana była przez Policję i pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej, w pojedynczych

przypadkach – przez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i placówki oświatowe, sporadycznie uczestniczyła w tym służba zdrowia. Poniżej przedstawiono informację na temat liczby wypełnionych Niebieskich Kart na podstawie danych OPS Staszów.

- ✓ 2016 rok – liczba wypełnionych kart – 90, w tym: 88 Policja, 2 OPS.
- ✓ 2017 rok – liczba wypełnionych kart – 78, w tym: 75 Policja, 3 OPS.
- ✓ 2018 rok – liczba wypełnionych kart – 60, w tym: 57 Policja, 2 Oświata, 1 Służba Zdrowia.
- ✓ 2019 rok – liczba wypełnionych kart – 95, w tym: 94 Policja, 1 Oświata.
- ✓ 2020 rok – liczba wypełnionych kart – 104, w tym: 104 Policja.

Do wyjaśnienia i rozwiązania konkretnych przypadków zgłaszanej przemocy powoływane są grupy robocze – w 2016 roku pracowało 477 takich grup, w 2017 roku 483 grupy, w 2018 roku 352 grupy, w 2019 roku 447 grup, natomiast w 2020 roku 430 grup. Liczba rodzin objętych działaniami zespołu ze względu na zdiagnozowanie problemu najwyższa była w 2020 roku – 131 rodzin.

- ✓ 2016 rok – (praca z 88 rodzinami, w tym: nowych rodzin 80)
- ✓ 2017 rok – (praca z 76 rodzinami, w tym: nowych rodzin 65)
- ✓ 2018 rok – (praca z 91 rodzinami, w tym: nowych rodzin 84)
- ✓ 2019 rok – (praca z 116 rodzinami, w tym: nowych rodzin 98)
- ✓ 2020 rok – (praca z 131 rodzinami, w tym: nowych rodzin 101)

Analizy i zestawienia danych agregowanych przez różne instytucje z terenu gminy działające w obszarze przeciwdziałania przemocy – policję oraz pomoc społeczną – stanowią ważne źródło informacji. Jednocześnie istnieje ciągła potrzeba prowadzenia pogłębionych badań w tym obszarze, które pozwolą na określenie realnej skali zjawiska przemocy w rodzinie. Powyższe zestawienia pozwoliły uzyskać pewien obraz zjawiska przemocy na terenie gminy Staszów. Podsumowując, dane dotyczące liczby sporządzonych Niebieskich Kart nie oddają w pełni obrazu problematyki przemocy domowej na terenie gminy. Zjawisko to jest trudne do zdiagnozowania między innymi ze względu na strach przed sprawcą przemocy i niewiarę w jakąkolwiek zmianę.

II.7. Zasoby instytucjonalne.

Na terenie gminy Staszów działają następujące podmioty i instytucje zajmujące się rozwiązywaniem problemów przemocy wśród mieszkańców gminy:

- ✓ Ośrodek Pomocy Społecznej.
- ✓ Urząd Miasta i Gminy w Staszowie.
- ✓ Komenda Powiatowa Policji w Staszowie.
- ✓ Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy i Przystępstw w Rodzinie w Staszowie.
- ✓ Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie w Staszowie.
- ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- ✓ Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu.
- ✓ Zakład Opieki Psychiatrycznej i Leczenia Uzależnień.
- ✓ Centrum Psychoterapii PROMEDIC.
- ✓ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Staszowie.
- ✓ Placówki oświatowe.
- ✓ Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie.
- ✓ Staszowski Ośrodek Kultury.
- ✓ Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Staszów.
- ✓ Placówka Wsparcia Dziennego "Jutrzenka".
- ✓ Świetlice wiejskie.
- ✓ Powiatowy Urząd Pracy w Staszowie.

III. Diagnoza zjawiska problemu przemocy w gminie Staszów. Wyniki badań przeprowadzonych wśród osób dorosłych.

Badania dotyczące diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Staszów były częścią badania realizowanego w ramach *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Staszów na lata 2021 – 2026*. Narzędziem badawczym służącym do określenia celów był kwestionariusz ankiety za pomocą, którego przeprowadzono badanie wśród mieszkańców. W badaniach wzięło udział łącznie 225 mieszkańców gminy Staszów. Poniżej przedstawiono najważniejsze wyniki badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców gminy Staszów.

III.1. Skala występowania i dokuczliwości problemów społecznych występujących na terenie gminy Staszów.

Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę problemów społecznych, które występują na terenie gminy Staszów z prośbą o wskazanie skali występowania i uciążliwości danego problemu. Każdy z respondentów mógł wskazać na jedną, gradujących odpowiedzi od bardzo duży problem do brak problemu. Skalę problemów przedstawiono według rangowania zsumowanych odpowiedzi wskazujących na uciążliwość danego problemu (odpowiedzi bardzo duży problem oraz raczej duży problem). Suma tych odpowiedzi wskazuje, które z wymienionych problemów społecznych są najbardziej odczuwalne i występują w największym stopniu na terenie gminy Staszów. Respondenci największą rangę przypisali problemowi bezrobocia i alkoholizmu na terenie gminy Staszów. Suma wskazań wyniosła odpowiednio 70,4% oraz 67,4%. Problemy bezrobocia alkoholizmu mają najbardziej negatywne skutki, ponieważ są swoistego rodzaju katalizatorem innych problemów społecznych i zawsze współwystępuje z innymi problemami społecznymi. Kolejne problemy, które w znacznym stopniu – zdaniem badanych występują na terenie gminy Staszów i są obserwowane przez respondentów to przede wszystkim: trudna sytuacja mieszkaniowa (brak mieszkań) – 59,2%, problemy zdrowotne lokalnej społeczności – także 59,2% wskazań trudna sytuacja ludzi starszych – 55,6% oraz długotrwała lub ciężka choroba– 54,5% wskazań. Dużym problemem zdaniem mieszkańców jest także ubóstwo (niedostatek środków do życia) oraz przemoc w rodzinie. Wymienione problemy wskazała odpowiednio 49,1% oraz 43,2% badanych. Uciążliwość innych problemów społecznych występujących na terenie gminy Staszów nie jest tak bardzo odczuwalna jak wymienionych powyżej, co oczywiście nie

oznacza, że problemy te nie występują. Pozostałe problemy przedstawiono w poniższej tabeli w kolejności według stopnia uciążliwości od największej do najmniejszej.

Tabela 3. Skala występowania poszczególnych problemów społecznych w gminie Staszów.

Problem społeczny	Bardzo duży problem	Raczej duży problem	Raczej mały problem	Bardzo mały problem	Brak problemu	Nie wiem
Bezrobocie	32,5%	37,9%	17,8%	4,7%	0,6%	6,5%
Alkoholizm	20,1%	47,3%	20,1%	1,2%	0,0%	11,2%
Trudna sytuacja mieszkaniowa (brak mieszkań)	23,7%	35,5%	17,2%	5,3%	2,4%	16,0%
Problemy zdrowotne lokalnej społeczności	23,1%	36,1%	21,3%	3,0%	1,2%	15,4%
Trudna sytuacja ludzi starszych	11,8%	43,8%	23,7%	8,3%	2,4%	10,1%
Długotrwała lub ciężka choroba	11,8%	42,6%	14,8%	3,6%	0,6%	26,6%
Ubóstwo (niedostatek środków do życia)	11,8%	37,3%	35,5%	4,1%	1,2%	10,1%
Przemoc w rodzinie	10,1%	33,1%	17,8%	5,9%	0,6%	32,5%
Brak dostępu do informacji i poradnictwa	13,0%	26,0%	24,3%	11,8%	11,2%	13,6%
Trudna sytuacja rodzin wielodzietnych i niepełnych	8,9%	29,0%	29,6%	8,9%	2,4%	21,3%
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	5,9%	31,4%	33,1%	2,4%	4,1%	23,1%
Brak poczucia bezpieczeństwa	10,7%	26,0%	29,6%	11,2%	7,7%	14,8%
Rozpad rodzin/rodziny niepełne	10,1%	26,6%	18,9%	8,9%	5,9%	29,6%
Niepełnosprawność	10,7%	21,9%	30,2%	6,5%	3,0%	27,8%
Narkomania	7,1%	24,9%	26,0%	11,2%	4,7%	26,0%
Problemy edukacyjne (szkoły – ich liczba, profil, dostępność, dojazd do szkół, rekreacja i kultura)	10,7%	20,1%	35,5%	11,8%	12,4%	9,5%
Problemy osób opuszczających zakłady karne	6,5%	13,0%	18,3%	10,1%	10,7%	41,4%
Sieroctwo biologiczne i społeczne	4,1%	13,6%	29,6%	10,7%	3,0%	39,1%
Bezdomność	3,0%	7,7%	30,2%	16,0%	14,8%	28,4%
Problemy emigrantów, repatriantów, uchodźców	2,4%	7,1%	15,4%	13,6%	23,1%	38,5%
Kłęski żywiołowe	2,4%	6,5%	24,9%	22,5%	24,3%	19,5%

III.2. Grupy społeczne zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym w gminie Staszów.

Uczestnikom badania przedstawiono również listę grup społecznych, które w mogą być zagrożone wykluczeniem społecznym i marginalizacją w gminie Staszów. Badani dokonywali oceny stopniowanej skali od 1 do 5 gdzie 1 to grupy najmniej zagrożone marginalizacją, natomiast 5 to grupy najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym. W celu bardziej czytelnej prezentacji dokonano rangowania ocen i przedstawiono sumę wyników ocen najwyższych (ocena 4 oraz ocena 5) wskazujących grupy najbardziej zagrożone zjawiskiem marginalizacji społecznej. Grupy społeczne, które w największym stopniu zagrożone są

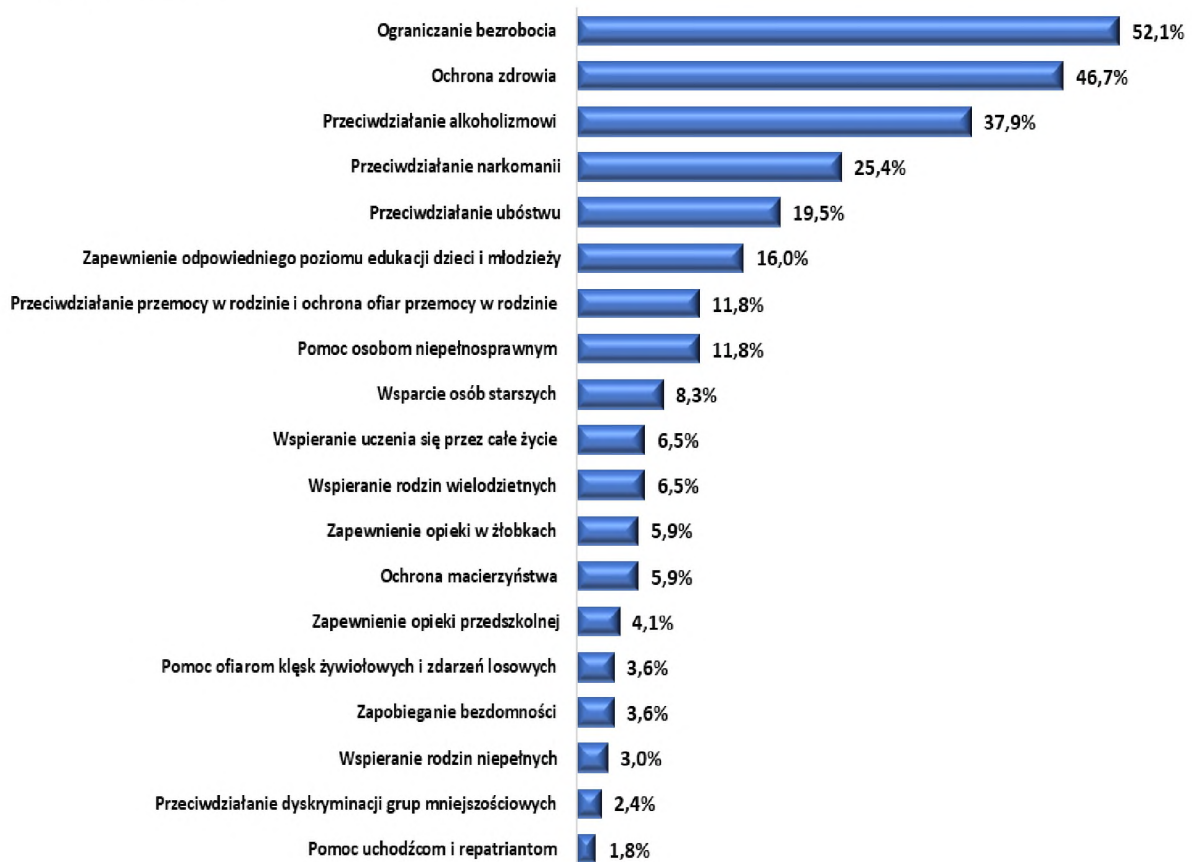
marginalizacją i wykluczeniem społecznym w gminie Staszów to zdaniem badanych osoby i rodziny dotknięte ubóstwem – 53,9% wskazań negatywnych, bezdomni i osoby zagrożone bezdomnością – także 52,9% wskazań, osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie – 52,1% wskazań oraz rodziny występująca przemocą – 51,5% wskazań. W tabeli przedstawiono grupy zagrożone marginalizacją społeczną według skali od grup najbardziej zagrożonych, do grup w najmniejszym stopniu zagrożonych wykluczeniem.

Tabela 4. Osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy Staszów są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym? Ocena w skali od 1 do 5 gdzie 1 to najniższa ocena, natomiast 5 najwyższa ocena.

	Ocena 1	Ocena 2	Ocena 3	Ocena 4	Ocena 5
Osoby i rodziny dotknięte ubóstwem	9,5%	10,7%	26,0%	23,1%	30,8%
Bezdomni i osoby zagrożone bezdomnością	18,3%	12,4%	15,4%	23,7%	30,2%
Osoby i rodziny dotknięte bezrobociem	10,1%	8,9%	28,4%	26,6%	26,0%
Osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie	5,9%	13,0%	29,0%	27,2%	24,9%
Rodziny z występująca przemocą	7,1%	13,0%	28,4%	27,2%	24,3%
Byli więźniowie powracający z zakładów karnych	18,9%	15,4%	26,0%	17,8%	21,9%
Rodziny zmagające się z problemami	8,3%	13,0%	40,2%	26,6%	11,8%
Osoby z niepełnosprawnościami	11,8%	15,4%	36,7%	19,5%	16,6%
Opiekunczo-wychowawczymi	11,8%	17,2%	40,2%	20,1%	10,7%
Osoby starsze	14,2%	18,9%	37,3%	20,1%	9,5%
Byli wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych	17,2%	16,0%	37,3%	18,9%	10,7%
Mniejszości etniczne i narodowe	29,6%	18,9%	27,8%	11,2%	12,4%
Samotne matki	17,2%	26,6%	36,1%	12,4%	7,7%

Uczestników badania poproszono również o wskazanie działań z obszaru przeciwdziałania problemom społecznym w gminie Staszów, które przynoszą najmniej zadowalające efekty. Każda z badanych osób mogła wskazać 3 odpowiedzi, dlatego też suma wskazań jest większa niż 100%. Zdaniem badanych jeden obszar i działania podejmowane w obrębie tego obszaru przynoszą zdecydowanie najmniej zadowalające efekty. Ten obszar to ograniczenie bezrobocia, który wskazało najwięcej badanych osób – 52,1%. Znaczna grupa ankietowanych mieszkańców gminy Staszów wymieniła działania w obszarze ochrony zdrowia – 46,7%, przeciwdziałania alkoholizmowi – 37,9% oraz przeciwdziałania narkomanii – 25,4%. Nieskuteczne zdaniem – 19,5% badanych są działania zmierzające do ograniczenia ubóstwa wśród mieszkańców gminy Staszów. Pozostałe obszary i działania podejmowane w ich obrębie, które przynoszą najmniej zadowalające efekty przedstawiono na wykresie.

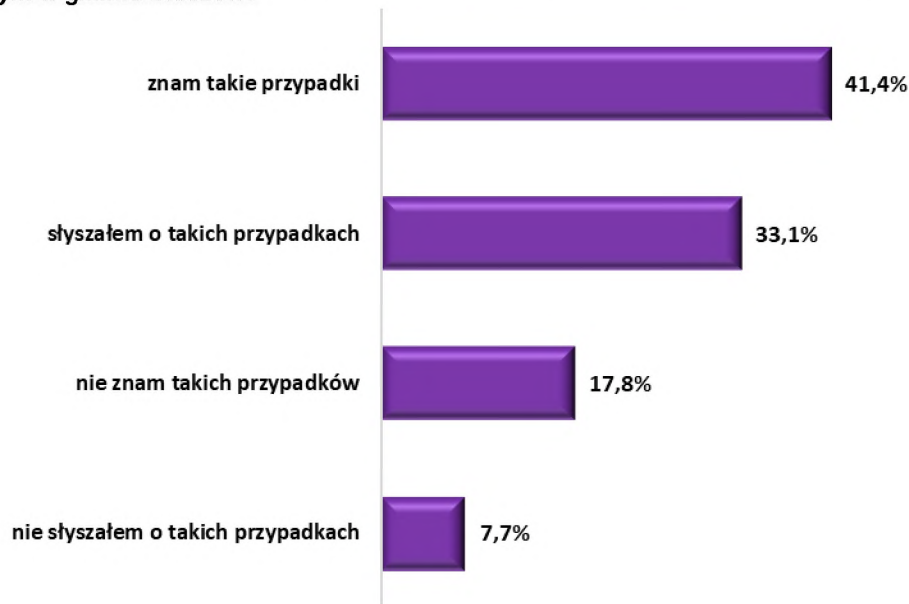
Rysunek 1. Które z podejmowanych działań / obszarów przynoszą Pani/Pana zdaniem najmniej zadowalające efekty?

III.3. Zjawisko przemocy domowej w gminie Staszów.

Dane statystyczne dotyczące przemocy w rodzinie nie odzwierciedlają rzeczywistej skali problemu. Wynika to z faktu, że przemoc w rodzinie jest problemem wrażliwym, trudnym do diagnozowania. Osoby doznające przemocy w rodzinie nie chcą ujawniać problemu, obawiając się reakcji otoczenia, represji ze strony sprawcy, długich i zawiłych procedur prawnych. Taki stan rzeczy znajduje odzwierciedlenie w statystykach prowadzonych przez poszczególne służby. Tymczasem, zgodnie z prezentowanymi danymi zdecydowana większość badanych mieszkańców gminy Staszów – 74,5% słyszała o przypadkach przemocy w rodzinie lub zna takie przypadki, gdzie dochodzi do zjawiska przemocy w rodzinie. Odsetek osób, które nie znają lub nie słyszały o takich przypadkach to łącznie 25,5%, w tym 17,8% nie zna takich przypadków, natomiast 7,7% badanych nie słyszało o takich przypadkach.

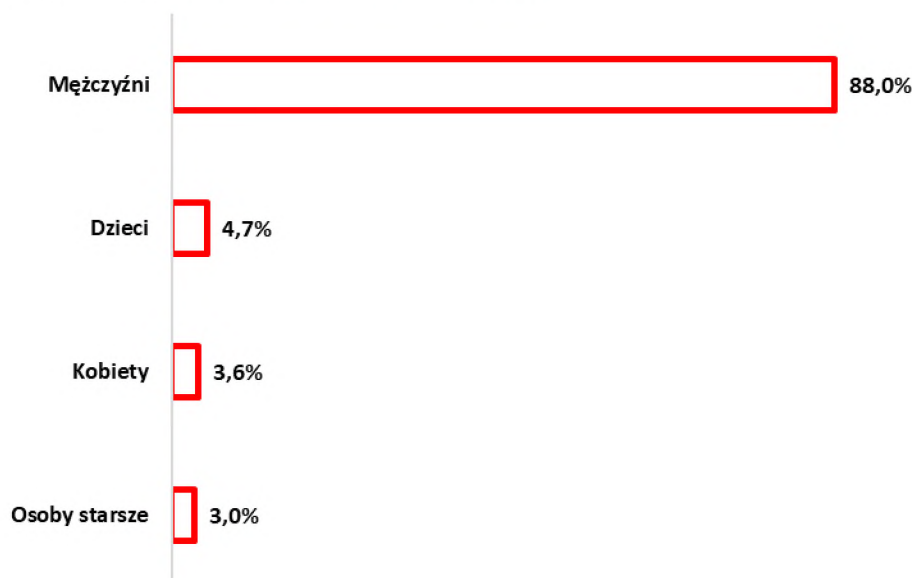
Rysunek 2. Jak Pan/Pani uważa, czy zjawisko przemocy w rodzinie jest zjawiskiem powszechnie występującym w gminie Staszów?

III.4. Sprawcy przemocy w rodzinie w opiniach mieszkańców gminy Staszów.

Zdecydowana większość respondentów uważa, że sprawcami przemocy domowej w gminie Staszów są mężczyźni – 88,0% wskazań. Takie wyniki wyraźnie i jednoznacznie wskazują, kto jest zdaniem społeczności lokalnej sprawcą przemocy domowej w gminie Staszów. Zdecydowanie mniejszy odsetek badanych – 4,7% jest przekonanych, że inicjatorami przemocy domowej i sprawcami są dzieci, 3,6% badanych twierdzi, że sprawcami przemocy są kobiety, natomiast 3,0% osoby starsze.

Rysunek 3. Sprawcy przemocy w rodzinie w gminie Staszów.

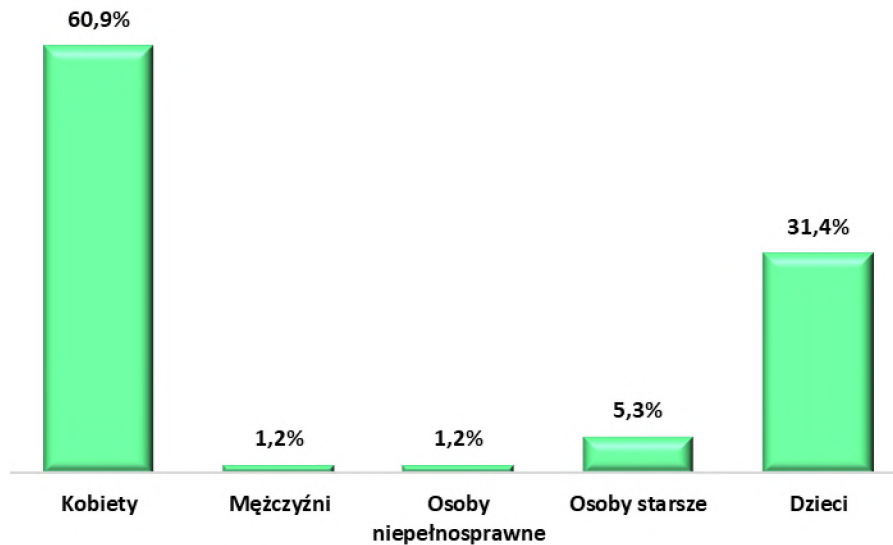
Zdaniem badanych najczęściej stosowane przez sprawców formy przemocy wobec swoich bliskich to w kolejności: przemoc fizyczna i psychiczna/znęcanie się – 81,1%, bicie/pobicie/szarpanie/kopanie/popychanie – 65,7%, agresja – 63,3%, wyzwiska /przezywanie/obelgi – 61,5% oraz kłótnie/awantury – 60,9%. Pozostałe zachowania, które zdaniem badanych stosują sprawcy przemocy przedstawiono na wykresie. Suma przedstawionych odpowiedzi jest większa niż 100% ze względu na możliwość wskazania dowolnej liczby odpowiedzi.

Rysunek 4. Jakie wg Pani/Pana zachowania stosują najczęściej sprawcy przemocy wobec swoich bliskich?

III.5. Ofiary przemocy w rodzinie w opiniach mieszkańców gminy Staszów

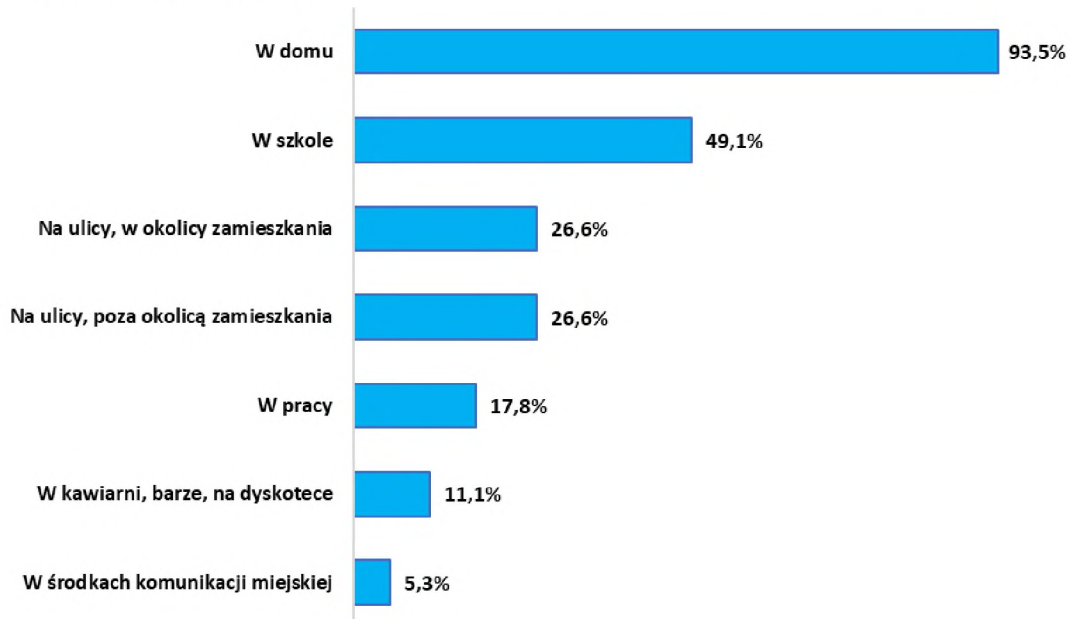
Ponad połowa badanych mieszkańców gminy Staszów – 60,9% uważa, że ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety. Przemoc w rodzinie to problem, który dotyczy nie tylko małżonków czy partnerów. Równie często ofiarami przemocy w rodzinie są dzieci. Znaczny odsetek mieszkańców gminy Staszów – 31,4% wskazuje osoby niepełnoletnie jako najczęstsze ofiary przemocy w rodzinie. Część badanych osób – 5,3% jest przekonana, że ofiarami przemocy w rodzinie są głównie osoby starsze. Niewielki odsetek respondentów - po 1,2% wskazało jako ofiary osoby niepełnosprawne oraz mężczyzn.

Rysunek 5. Ofiary przemocy w rodzinie w gminie Staszów.

III.6. Miejsca doświadczania przemocy, czynniki generujące przemoc.

Uczestników badania zapytano o wskazanie miejsc, w których najczęściej dochodzi do występowania zjawiska przemocy psychicznej lub fizycznej. Dane jednoznacznie wskazują, że zjawisko przemocy najczęściej występuje w domu. Taką odpowiedź wskazało aż 93,5% badanych. Oznacza to, że zdarzenia przemocy nie mają postronnych świadków i rozgrywają się w zamkniętym środowisku domowym, co utrudnia zarówno samo diagnozowanie jak i przeciwdziałanie przemocy. Przemoc, zdaniem badanych często występuje także w szkole – 49,1% wskazań. Po 26,6% badanych uważa, że do zachowań przemocowych dochodzi również na ulicy w okolicy miejsca zamieszkania oraz poza okolicą zamieszkania. Pozostałe odpowiedzi przedstawiono na wykresie. Suma odpowiedzi na poniższe pytanie jest zdecydowanie większa niż 100% ponieważ, każdy z badanych mógł wskazać kilka miejsc lub sytuacji, w których dochodzi do występowania zjawiska przemocy psychicznej lub fizycznej. Warto w tym miejscu zauważyć, iż bardzo duży odsetek badanych wskazał na występowanie takiej formy przemocy w domu co ukazuje na występowanie istotnego problemu w rodzinach. Takie dane po raz kolejny potwierdzają, że problem przemocy w rodzinie nie jest zjawiskiem marginalnym. Na podstawie takich wyników badań powinno podjąć się działania mające na celu uświadamianie konieczności reagowania na przemoc w rodzinie. Istnieje potrzeba upowszechnienia znaczenia i roli świadka przemocy w rodzinie oraz form i sposobów postępowania w sytuacji bycia świadkiem przemocy.

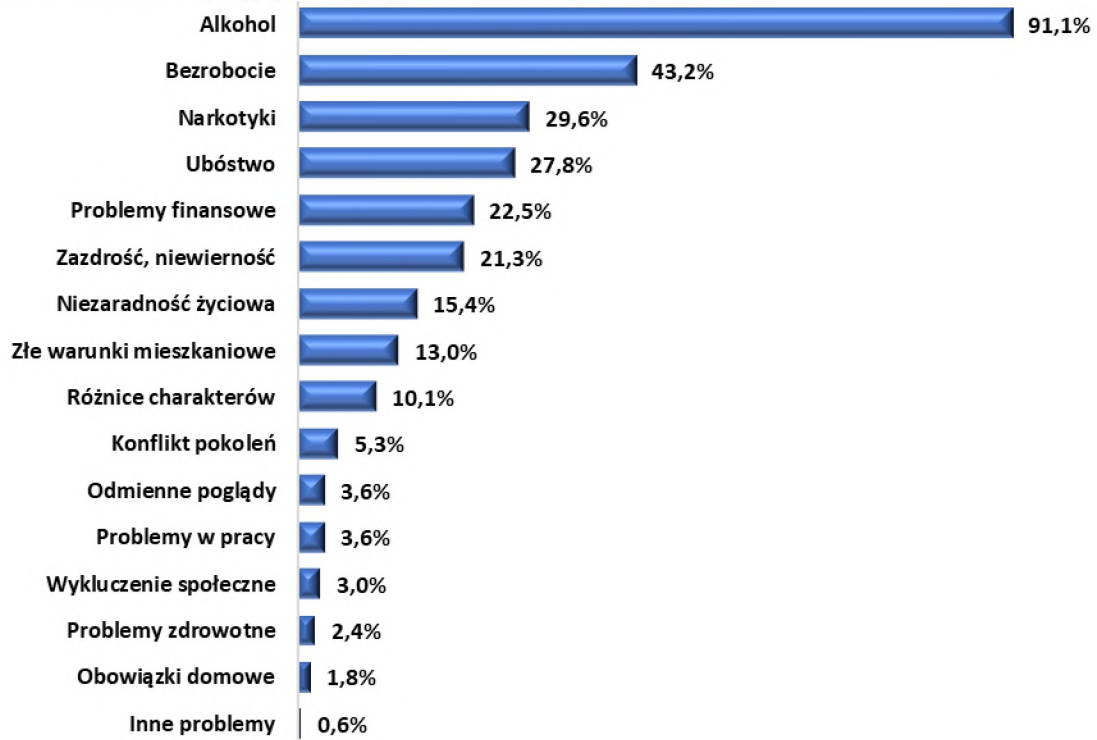
Rysunek 6. W jakiej sytuacji / w jakim miejscu Pani zdaniem najczęściej dochodzi do stosowania przemocy psychicznej i fizycznej?

Wyniki zamieszczone poniżej wskazują, jakie czynniki zdaniem respondentów mogą determinować i powodować wystąpienie przemocy fizycznej lub psychicznej w rodzinie. Poglądy mieszkańców gminy Staszów nie odbiegają od rozpowszechnionych, stereotypowych przekonań na temat okoliczności sprzyjających występowaniu przemocy w rodzinie. Takie okoliczności to w opinii badanych przede wszystkim nadużywanie alkoholu. 91,1% badanych wskazało, że nadużywanie alkoholu jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie. Rzeczywiście, przemocy w rodzinie często towarzyszy uzależnienie od alkoholu, nie udowodniono jednak związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy tymi zjawiskami. Jak potwierdzają doświadczenia z pracy z osobami stosującymi przemoc, uzależnionymi od alkoholu, nie jest prawdą, że zatrzymanie uzależnienia jest równoznaczne z zaprzestaniem stosowania przemocy w rodzinie. W związku z powyższym konieczne wydaje się edukowanie mieszkańców, że uzależnienie od alkoholu nie jest przyczyną przemocy. Aby powstrzymać przemoc w rodzinie nie wystarczy poddać się leczeniu uzależnienia. Osoby stosujące przemoc w rodzinie powinny dodatkowo uczestniczyć w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. Innym czynnikiem, który zdaniem badanych może być przyczyną wystąpienia zjawiska przemocy jest bezrobocie – 43,2% wskazań. Przemoc może być także generowana przez zażywanie narkotyków oraz ubóstwo. Taką opinię wskazało odpowiednio 29,6% oraz 27,8% badanych. Inne czynniki sprzyjające wystąpieniu przemocy to także: problemy finansowe – 22,5% oraz zazdrość, niewierność – 21,3% wskazań. Pozostałe odpowiedzi przedstawiono na wykresie. W tym miejscu należy zaznaczyć, iż każdy z badanych mógł

wymienić maksymalnie trzech odpowiedzi, stąd też suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 7. Okoliczności sprzyjające wystąpieniu przemocy w rodzinie.

III.7. Najczęstsze formy przemocy, zachowania przemocowe.

Przemoc w rodzinie może przyjmować różnorodne formy takie jak: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc seksualna oraz przemoc ekonomiczna. Przemoc fizyczna to naruszanie nietykalności fizycznej; zachowania powodujące uszkodzenie ciała lub niosące takie ryzyko, np. bicie, popychanie, szarpanie, kopanie, duszenie policzkowanie. Przemoc psychiczna to naruszenie godności osobistej; zawiera przymus i groźby, np. obrażanie, wyzywanie, wyśmiewanie, szydzenie, okazywanie braku szacunku, ponizanie w obecności innych osób, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi, poddawanie stałej krytyce. Przemoc seksualna to naruszenie intymności; zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowanie aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić, np. wymuszanie pożycia seksualnego, obmacywanie, gwałt, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych. Natomiast przemoc ekonomiczna to pozbawianie środków lub stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np. niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji,

dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów. Analizując wyniki dotyczące rodzaju spotykanej formy przemocy można zauważyć, iż najczęstsze jej formy stanowią w takim samym stopniu przemoc psychiczna oraz przemoc fizyczna – naruszenie nietykalności, które wskazało odpowiednio 93,5% oraz 92,9% respondentów. Wymienione dwie formy przemocy są zdecydowanie najczęściej występującymi formami przemocy. Znaczny odsetek badanych wskazał na przemoc ekonomiczną – naruszenie własności – 33,7% oraz zaniedbanie – 29,6%. Przemoc seksualną wskazało – 18,9% respondentów. Takie dane mogą w części wyjaśniać małą liczbę zgłoszeń dotyczących przemocy, ponieważ ofiary przemocy psychicznej, ekonomicznej i seksualnej takiej przemocy nie zgłaszają do odpowiednich służb.

Rysunek 8. Jakiej Pani/Pana formy przemocy w rodzinie są najbardziej powszechne?

Ankietowanym mieszkańcom gminy Staszów przedstawiono listę zachowań, które kojarzą się z przemocą. Każda z badanych osób mogła wskazać dowolną liczbę odpowiedzi, dlatego suma wskazań jest zdecydowanie większa niż 100%. Zgodnie z prezentowanymi danymi zachowania, które w największym stopniu kojarzą się z przemocą to przede wszystkim: przezywanie, obrażanie, krytykowanie dziecka – 84,0% wskazań, groźenie pobiciem – 78,7% wskazań, zmuszanie żony/męża/partnera do zachowań seksualnych – 68,0%, uderzenie kogoś w policzek – 58,0%, pokazywanie innym osobom lub pokazywanie rozpowszechnianie np. w Internecie filmów lub zdjęć bez ich zgody – 46,7% oraz wyśmiewanie cudzych poglądów – 40,8% wskazań. Pozostałe odpowiedzi przedstawiono w tabeli.

Tabela 5. Które zachowania, kojarzą się z Pani/Panu z przemocą?

Zachowania	%
Przezywanie, obrażanie, krytykowanie dziecka	84,0%
Groźenie pobiciem	78,7%
Zmuszanie żony/męża/partnera do zachowań seksualnych	68,0%
Uderzenie kogoś w policzek	58,0%
Pokazywanie innym osobom lub rozpowszechnianie np. w Internecie filmów lub zdjęć bez ich zgody	46,7%
Wyśmiewanie cudzych poglądów	40,8%
Zmuszanie do palenia papierosów, picia alkoholu, zażywania narkotyków	40,2%
Wynoszenie z domu wspólnej własności	32,5%
Zaciąganie kredytów obciążających	30,2%
Wspólny budżet bez porozumienia z partnerem	18,9%

III.8. Doświadczenie przemocy.

Najczęstszą formą przemocy, której doświadczyły badane osoby jest psychiczna forma przemocy. Takiego rodzaju przemocy doświadczyło – 39,1% uczestników badania. Takie wyniki obrazują skalę przemocy psychicznej, której doświadczają badani mieszkańcy. Problem przemocy psychicznej jest więc ważnym problemem, który wymaga podjęcia określonych działań profilaktycznych. Z przemocą fizyczną spotkało się 17,2% badanych osób. Różnych form przemocy ekonomicznej (naruszenie własności) doświadczyło 5,3% badanych. Innych formy przemocy takich jak: przemoc seksualna (naruszenie intymności) oraz zaniedbania doświadczyło odpowiednio 3,0% oraz 1,2% badanych mieszkańców gminy Staszów. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż ponad połowa badanych - 56,8% nie doświadczyła żadnej formy przemocy

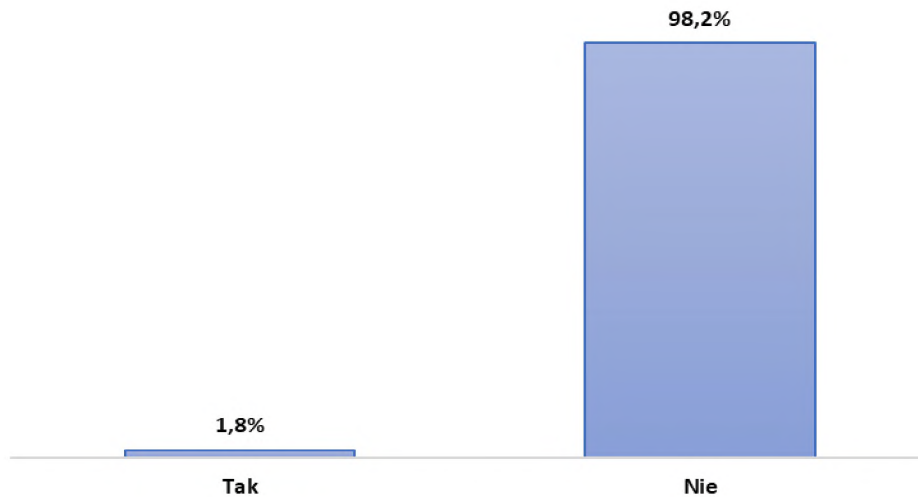
Rysunek 9. Czy doświadczył(a) Pani/Pan kiedykolwiek przemocy?

III.9. Stereotypy na temat przemocy.

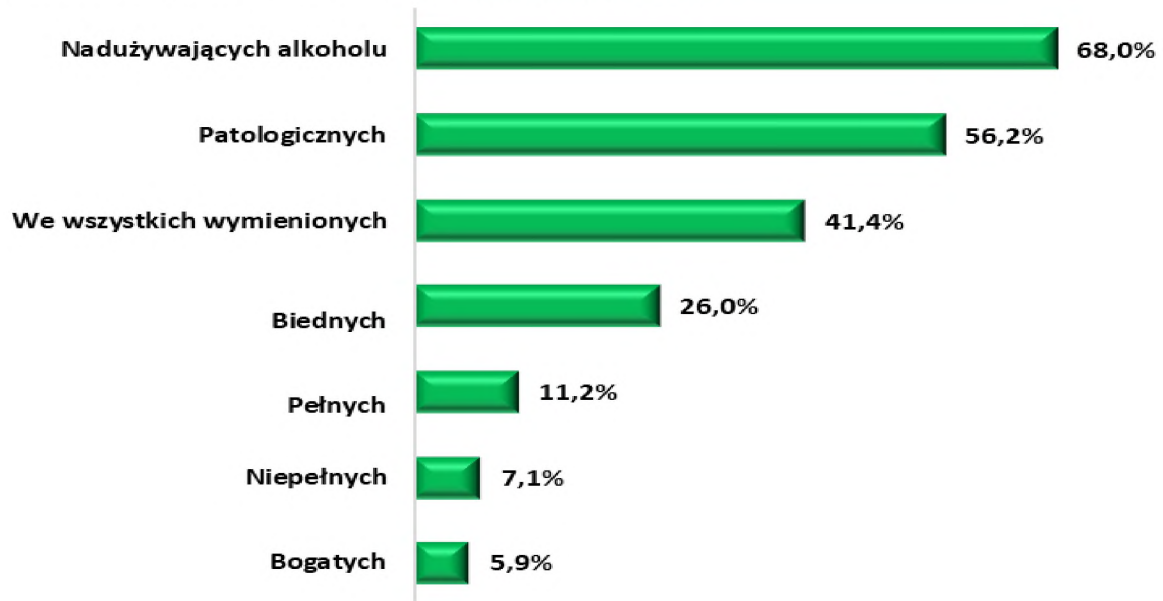
Poniżej przedstawiono odpowiedzi respondentów na pytanie, których celem było zweryfikowanie pewnych stereotypów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie. Przedstawione poniżej dane pokazują pozytywny obraz tego, jak owa przemoc jest postrzegana. Zdecydowana większość badanych – 98,2% nie zgadza się ze stwierdzeniami wskazującymi na to, że przemoc to prywatny problem samej rodziny, który powinien być rozwiązywany wyłącznie w czterech ścianach, bez udziału osób z zewnątrz, a ofiary przemocy same są sobie winne. Tylko 1,8% badanych uważa, że przemoc w rodzinie to prywatna sprawa każdej rodziny.

Rysunek 10. Czy Pana/Pani zdaniem przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać?

Kolejnym elementem związanym z weryfikacją pewnych stereotypów związanych z występowaniem przemocy, była typologia rodzin, w których najczęściej dochodzi do przemocy. Odpowiedzi badanych wskazują na brak stereotypowego podejścia związanego z tym, że do przemocy dochodzi tylko w rodzinach dysfunkcyjnych czy biednych. Potwierdziła się wcześniejsza opinia uczestników badania, zgodnie z którą alkohol jest jedną z głównych przyczyn pojawiania się zjawiska przemocy. Zdaniem 68,0% badanych przemoc występuje w rodzinach nadużywających alkoholu. Duży odsetek badanych uważa, że przemoc występować może w każdej rodzinie, w tym także w zamożniejszych rodzinach

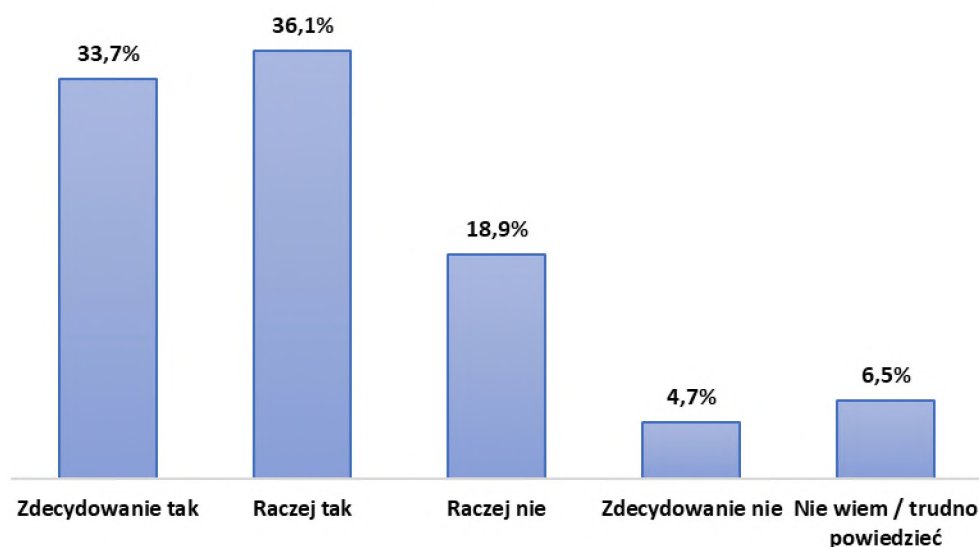
Rysunek 11. W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc?

III.10. Znajomość instytucjonalnych form wsparcia dla ofiar przemocy na terenie gminy Staszów.

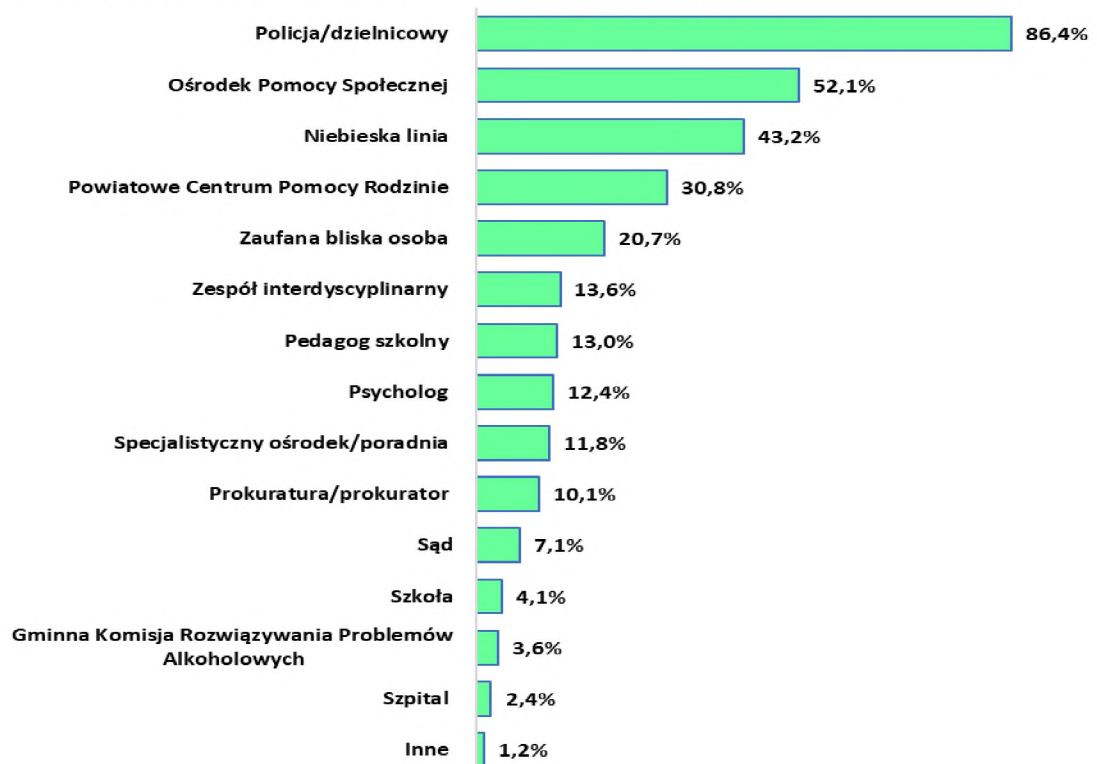
Respondentów zapytano także czy wiedzą, gdzie na terenie gminy Staszów należy szukać pomocy dla bliskich mających problemy z przemocą. Na tak postawione pytanie twierdząco odpowiedziało łącznie 69,8% ankietowanych. Z kolei łącznie 23,6% badanych nie wiedziałoby, gdzie należy szukać pomocy. Odsetek respondentów świadomych, gdzie należy szukać pomocy uznać należy za wysoki.

Rysunek 12. Proszę powiedzieć, czy gdyby ktoś z Pani/Pana bliskich miał problemy z przemocą wiedział(a)by Pani/Pan gdzie szukać pomocy?

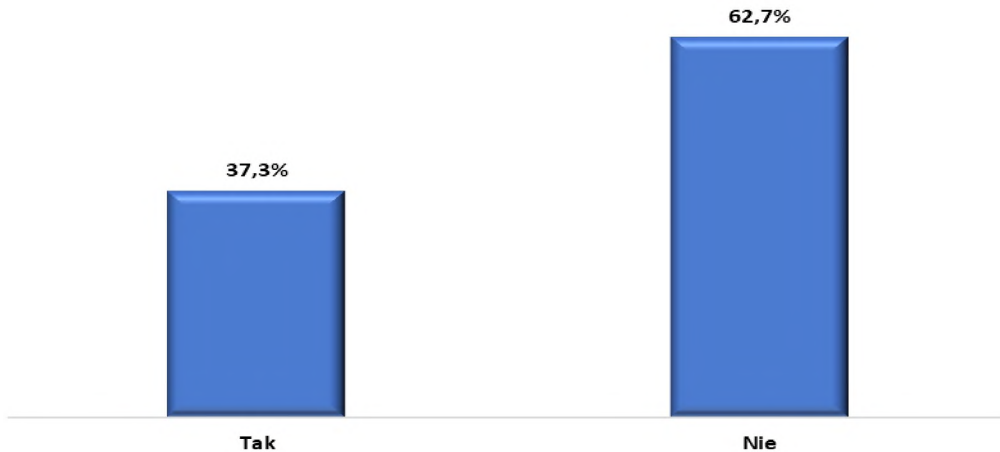
Bardzo ważnym i pozytywnym wnioskiem, który wynika z badań jest bardzo wysoki stopień świadomości społecznej mieszkańców gminy Staszów na temat możliwych form pomocy, z których mogą skorzystać ofiary przemocy na terenie gminy. Według przedstawionych danych wynika, iż zdecydowana większość mieszkańców gminy Staszów deklaruje, że wie, gdzie należy się zgłosić w przypadku wystąpienia zjawiska przemocy. Mieszkańcy gminy Staszów uważają, że osoba doświadczająca przemocy powinna zgłosić się na policję. Taką odpowiedź wskazało 86,4% badanych. Ponad połowa badanych mieszkańców – 52,1% wskazała Ośrodek Pomocy Społecznej. Inne instytucje, podmioty wymienione przez respondentów to także: Niebieska Linia – 43,2% odpowiedzi oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – 30,8% wskazań. Zaufaną bliską osobę oraz wskazało 20,7% badanych. Pozostałe instytucje wskazał mniejszy odsetek badanych. Wykaz wszystkich podmiotów przedstawiono na poniższym wykresie. Należy zwrócić uwagę, iż każda z badanych osób mogła wskazać kilka odpowiedzi, dlatego suma wszystkich odpowiedzi jest większa niż 100%.

Rysunek 13. Gdzie powinna udać się po pomoc osoba doznająca przemocy?

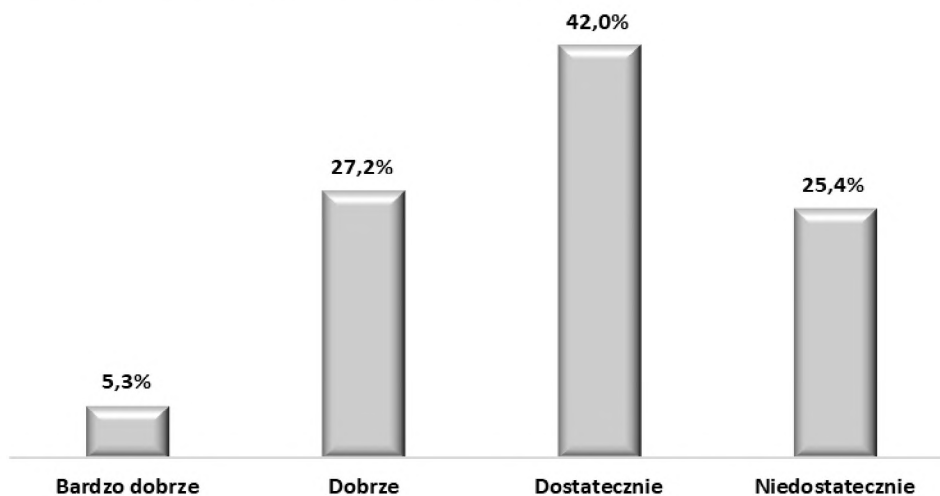
Wiedzę o Zespole Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy posiada 37,3% badanych mieszkańców gminy Staszów. Ponad połowa badanych – 62,7% nie wie o istnieniu Zespołu.

Rysunek 14. Czy słyssa(a) Pani/Pan o Zespole Interdyscyplinarnym Gminy Staszów?

Respondenci uczestniczący w badaniu dokonali także oceny działań i zaangażowania władz lokalnych i jednostek administracji publicznej w rozwiązywanie problemów przemocy występujących na terenie gminy Staszów. Zgodnie z przedstawionymi danymi ankietowani przeciętnie oceniają działania inicjowane i podejmowane przez jednostki administracji publicznej w celu minimalizowania i przeciwdziałania problemom przemocy występującym na terenie gminy. Przeciętną – dostateczną ocenę wskazało 42,0% respondentów. Dobrze lub bardzo dobrze działania ocenilo łącznie 32,5% respondentów. Negatywnie działania ocenilo 25,4% badanych.

Rysunek 15. Jak Pani/Pan ocenia stopień zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów przemocy na terenie gminy Staszów?

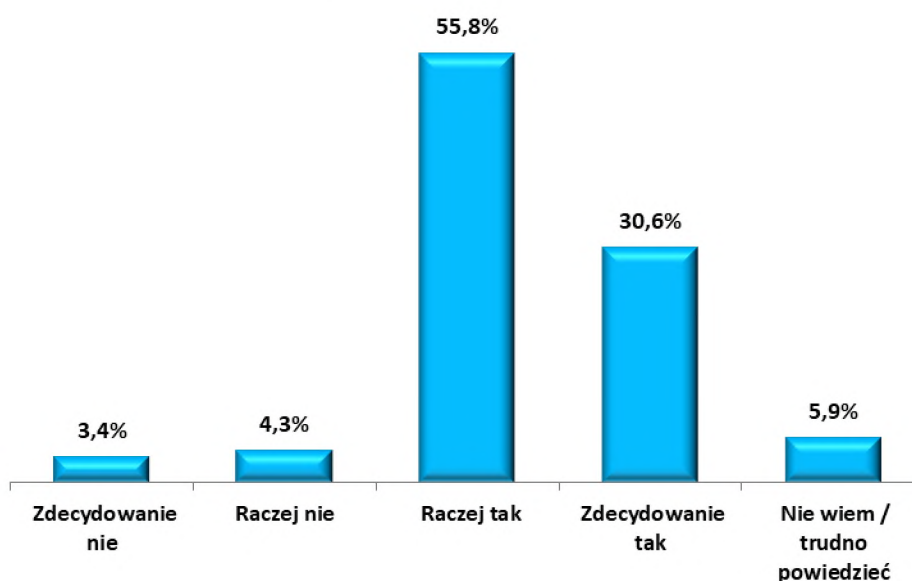
IV. Diagnoza zjawiska problemu przemocy w gminie Staszów. Wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów klas 7-8 szkół podstawowych oraz 1-3 szkół ponadpodstawowych.

W badaniu na temat problemu przemocy uczestniczyło 1020 uczniów w tym 321 uczniów klas 7 i 8 klas szkół podstawowych - 31,2% ogółu badanych uczniów oraz 699 uczniów klas 1-3 szkół ponadpodstawowych z terenu gminy Staszów – 68,5% badanych. Badanie przeprowadzono w marcu i kwietniu 2020 roku. Do badania użyto ankietę składającą się z 22 pytań oraz danych metryczkowych, wypełnianych samodzielnie przez uczniów. Wszystkie pytania dotyczyły poglądów respondentów na temat uzależnień, przemocy oraz innych problemów społecznych. W badaniach brało udział – 505 dziewcząt co stanowiło 49,5% ogółu badanych oraz 515 chłopców – 50,5% spośród wszystkich badanych uczniów.

IV. 1. Poczucie bezpieczeństwa w szkole.

Pierwsze z pytań badawczych dotyczyło bezpieczeństwa w szkole. Okazuje się, że zdecydowana większość badanych uczniów z gminy Staszów – łącznie 86,4% czuje się bezpiecznie w swojej szkole. Na taki odsetek składały się odpowiedzi *raczej tak* oraz *zdecydowanie tak*, które wskazało odpowiednio 55,8% oraz 30,6% badanych. Brak poczucia bezpieczeństwa w szkole odczuwa jedynie 7,7% uczniów. Odpowiedź nie wiem wskazało 5,9% badanych. Takie dane oznaczają, że globalnie w szkołach podstawowych oraz ponadpodstawowych na terenie gminy Staszów, zdaniem uczniów jest bezpiecznie.

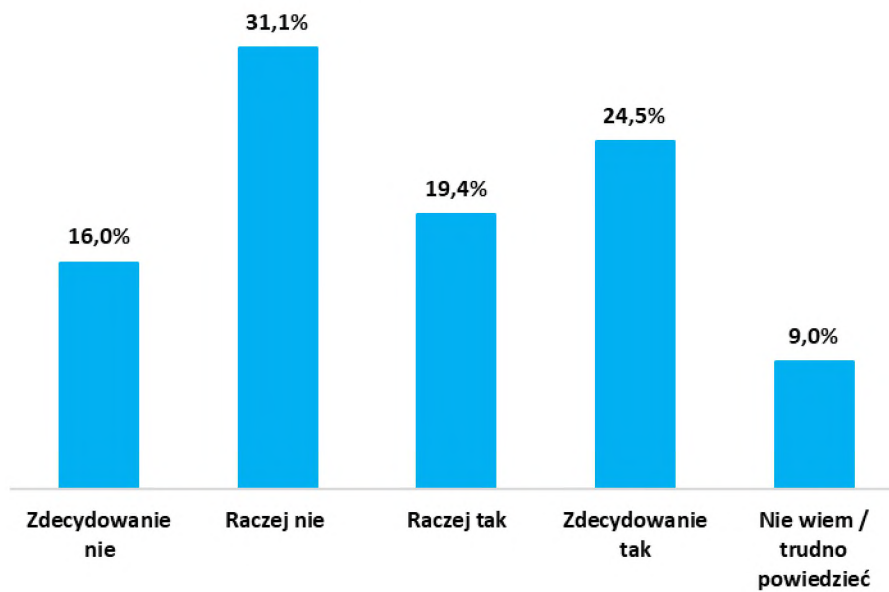
Rysunek 16. Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole?

IV.2. Agresja w szkole.

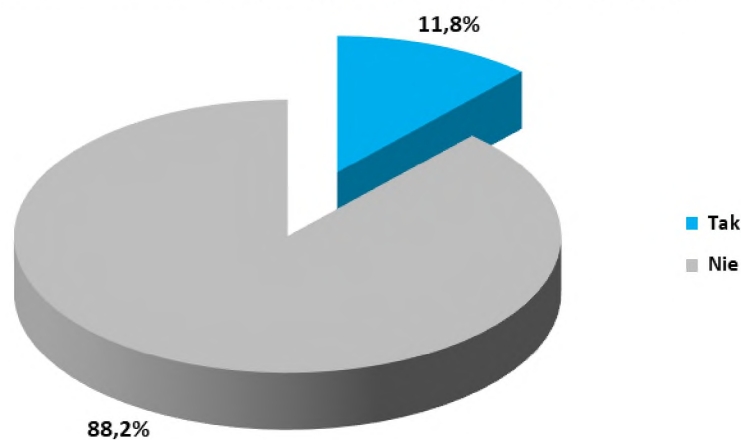
Część badanych uczniów - 43,9% była świadkiem agresji na terenie szkoły lub w jej pobliżu. Nieznacznie większa grupa badanych uczniów – 47,1% nie była świadkiem takich sytuacji i zdarzeń. Odpowiedź *nie wiem / trudno powiedzieć* wskazało 9,0% badanych.

Rysunek 17. Czy byłeś/byłaś kiedykolwiek świadkiem agresji na terenie szkoły lub w jej obrębie?

Uczniowie szkół zlokalizowanych na terenie gminy Staszów zazwyczaj nie spotykają się bezpośrednio z aktami agresji wśród uczniów w szkole, do której uczęszczają. Takich zachowań nie doświadczyła zdecydowana większość uczniów biorących udział w badaniu – 88,2%. Należy jednak zwrócić uwagę, że ofiarą agresji na terenie szkoły lub w jej obrębie według danych było 11,8% badanych uczniów.

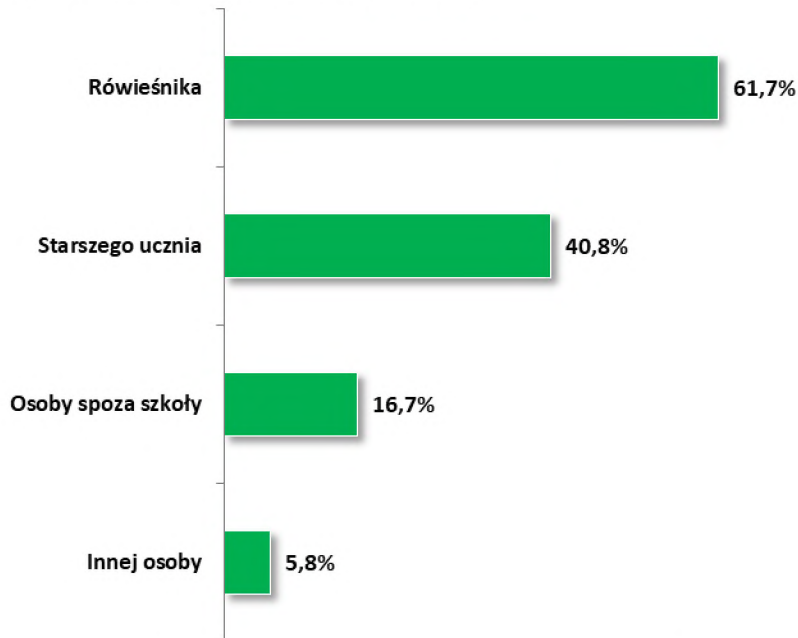
Rysunek 18. Czy kiedykolwiek na terenie szkoły lub jej obrębie byłeś/aś ofiarą agresji?

Uczniowie, którzy byli ofiarami przemocy w szkole lub w jej obrębie najczęściej spotykali się z agresją ze strony rówieśnika – 61,7% lub starszego ucznia – 40,8% wskazań. Mniejszy

odsetek badanych spotkał się z agresją ze strony osoby spoza szkoły – 16,7% oraz innej osoby 5,8%. W odpowiedzi na to pytanie każda z badanych osób mógł wskazać większą liczbę odpowiedzi, dlatego suma wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 19. Z czyjej strony spotkałeś (-ałaś) się z agresją?

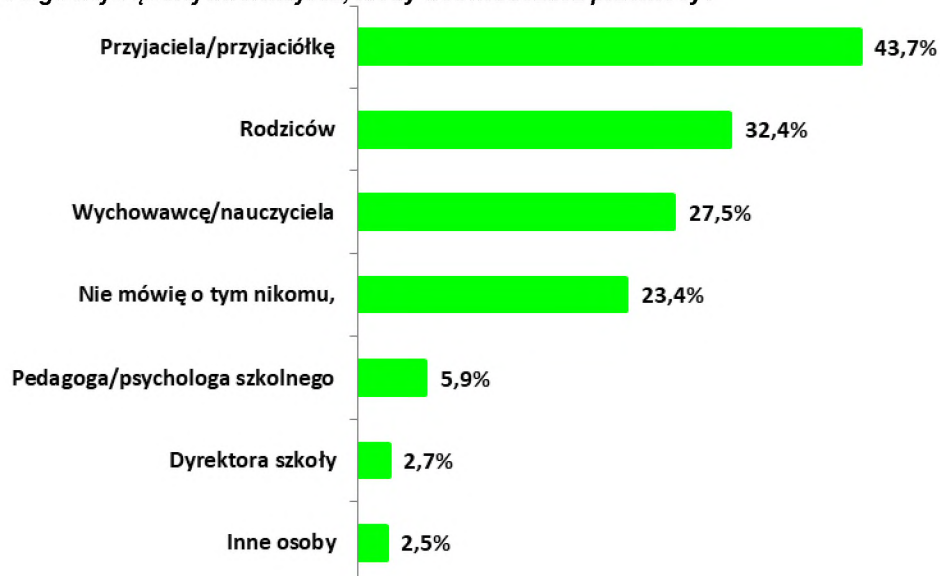
Uczniów biorących udział w badaniu zapytano także o wskazanie agresywnych zachowań, z którymi zetknęli się w szkole w okresie ostatnich 6 miesięcy poprzedzających badanie. Każdy z ankietowanych mógł wskazać dowolną liczbę zachowań agresywnych, z którymi miał styczność stąd też suma wskazań prezentowanych na wykresie jest większa niż 100%. Niestety okazuje się, że z wymienionymi formami zachowań agresywnych spotkało się 51,6% badanych uczniów. Jest to wynik świadczący o występowaniu w środowisku szkolnym określonych zachowań i sytuacji przemocowych. Należy zwrócić uwagę, iż 48,4% badanych uczniów nie spotkało się nigdy, z żadnymi zachowaniami agresywnymi w szkole. Największy odsetek badanych – 40,1% najczęściej spotykał się z wulgaryzmami (przezywanie, wyśmiewanie i ponizanie). Ze złośliwymi zachowaniami innych uczniów zetknęło się 33,9% uczniów. Znaczny odsetek badanych – 17,5% spotkał się przemocą fizyczną i był świadkiem bicia, kopania czy też bójek między uczniami. Z aktami wandalizmu (niszczenie sprzętu lub własności szkoły lub innych uczniów) spotkało się 12,9% badanych. Pozostałe formy zachowań agresywnych wymieniło zdecydowanie mniej badanych uczniów. Wszystkie odpowiedzi przedstawiono na poniższym wykresie.

Rysunek 20. Z jakimi zachowaniami agresywnymi zetknąłeś/zetknęłaś się w ciągu ostatnich 6 miesięcy w Twojej szkole?

Uczniowie poproszeni zostali także o wskazanie osób, które informują lub poinformowałyby w sytuacji bezpośredniego doświadczenia przemocy. W odpowiedzi na to pytanie każdy z badanych uczniów mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź, dlatego też suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%. Zgodnie z przedstawionymi danymi uczniowie najczęściej o takich sytuacjach informują przyjaciela/przyjaciółkę – 43,7% wskazań, rodziców – 32,4% oraz wychowawcę/nauczyciela – 27,5% odpowiedzi. Niestety znaczny odsetek uczniów – 23,4% nie informuje o takich sytuacjach nikogo. Uczniowie przekazują także takie informacje pedagogowi lub psychologowi szkolnemu – 5,9% oraz dyrektorowi szkoły – 2,7% wszystkich wskazań. Inne osoby wymieniło – 2,5% badanych.

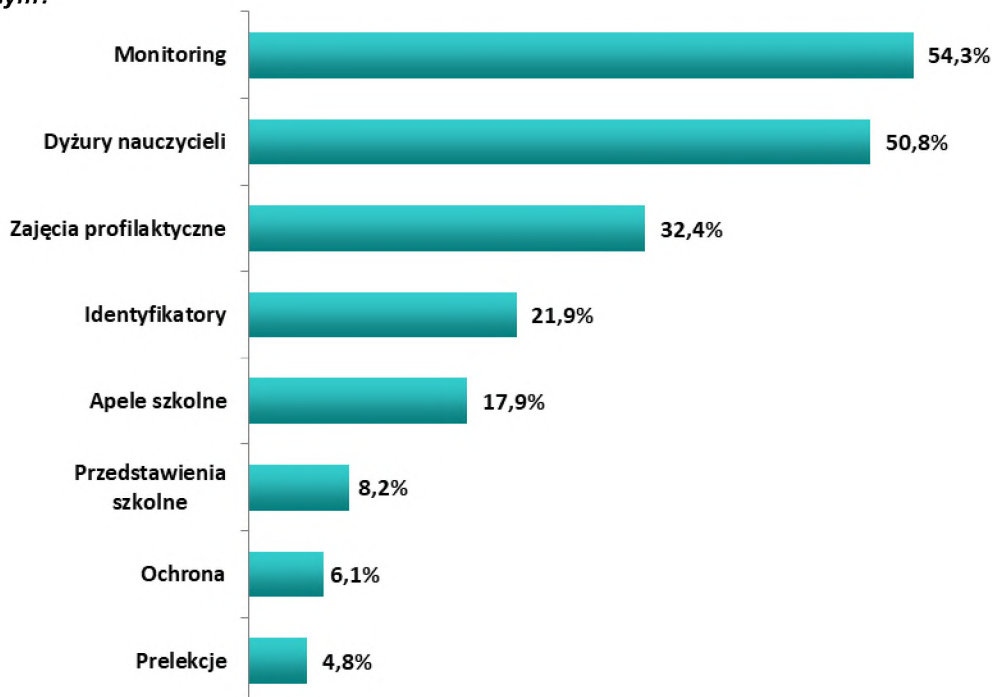
Rysunek 21. Kogo najczęściej informujesz, kiedy doświadczasz przemocy?

IV.3. Środki prewencyjne podejmowane przez szkoły w celu zapobiegania zachowaniom agresywnym.

Szkoły stosują różnego rodzaju środki prewencyjne i zaradcze mające służyć zapobieganiu zachowaniom agresywnym w szkole. Uczniowie wskazywali konkretne działania, które podejmują szkoły w celu przeciwdziałania zjawiskom przemocy i agresji w szkole. Każdy z badanych mógł wskazać dowolną liczbę odpowiedzi, dlatego suma wskazań nie jest równa 100%. Największy odsetek badanych uczniów – 54,3% wymienił monitoring w obrębie szkoły. Połowa badanych – 50,8% wskazała dyżury nauczycieli. Inne wymienione środki zaradcze to: zajęcia profilaktyczne – 32,4% wskazań, identyfikatory – 21,9% oraz apele szkolne – 17,9% odpowiedzi. Najmniej wskazań dotyczyło takich środków zaradczych jak: przedstawienia szkolne – 8,2%, ochrona - 6,1% oraz prelekcje – 4,8% wszystkich wskazań.

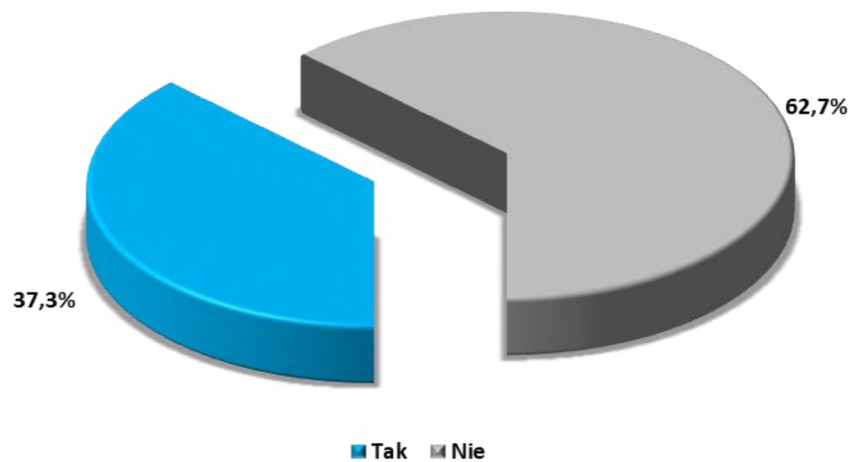
Rysunek 22. Jakie środki zaradcze podejmowane są w Twojej szkole, aby zapobiec zachowaniom agresywnym?

IV.4. Zjawisko przemocy poza terenem szkoły.

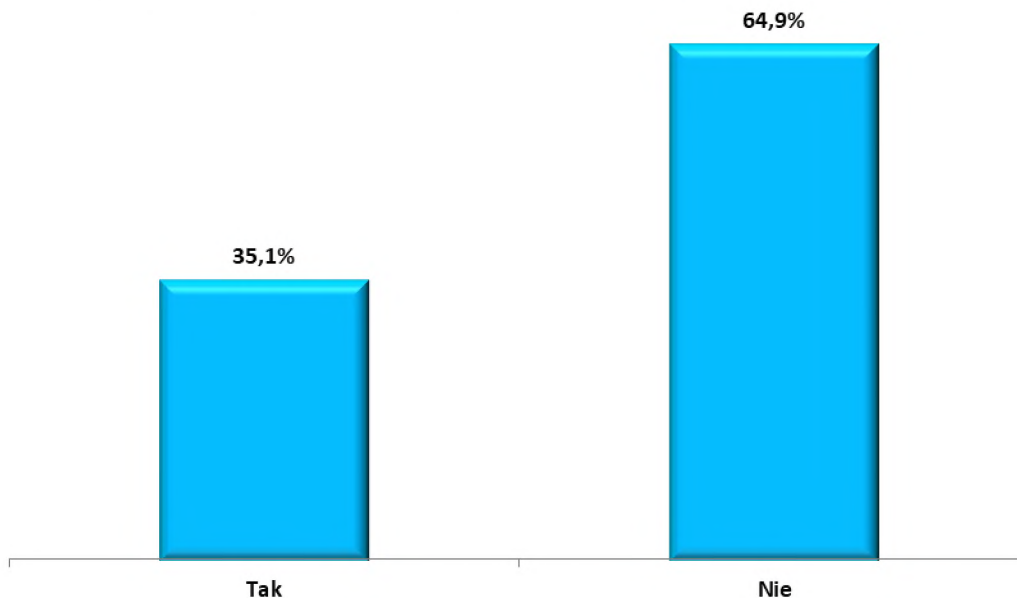
Według przeprowadzonych badań wynika, że więcej niż co trzeci badany uczeń biorący udział w badaniu – 37,3% spotykał się z przemocą ze strony uczniów także poza terenem szkoły. Większość badanych – 62,7% nie spotkała się z takimi sytuacjami poza terenem szkoły.

Rysunek 23. Czy spotykasz się z przemocą ze strony uczniów poza terenem szkoły?

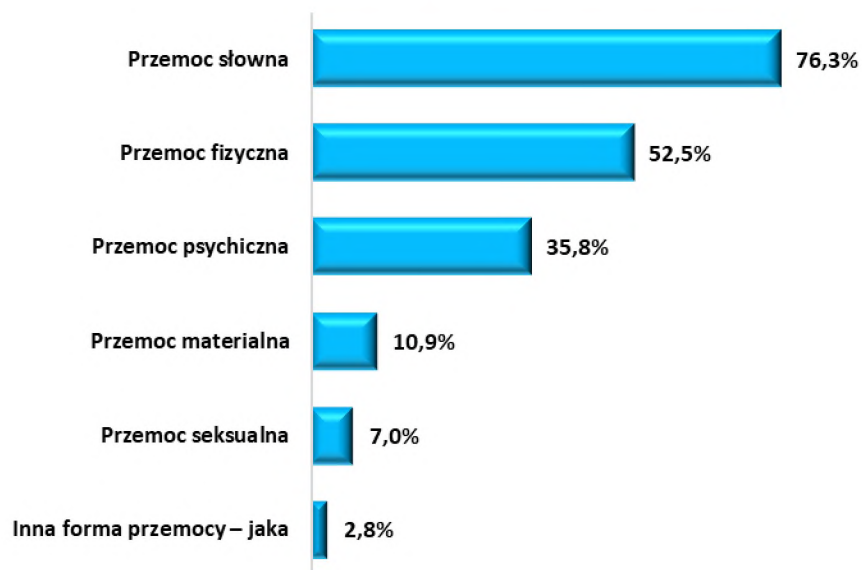
Z agresją innych osób (nie tylko uczniów) poza terenem szkoły spotkało się 35,1% badanych uczniów. Większa grupa badanych uczniów 64,9% nie doświadczyła takich sytuacji.

Rysunek 24. Czy spotykałeś się z przemocą ze strony innych osób poza terenem szkoły?

Badani uczniowie, którzy doświadczyli jakiegokolwiek formy przemocy poproszeni zostali o wskazanie form przemocy, z którymi się spotkali. Każda z badanych osób mogła wskazać dowolną liczbę odpowiedzi, dlatego suma wskazań jest większa niż 100%. Zdecydowana większość badanych uczniów – 76,3% doświadczyła przemocy słownej. Ponad połowa badanych – 52,5% spotkała się z przemocą fizyczną. Przemocy psychicznej doświadczyło 35,8% badanych uczniów. Pozostałe formy wskazał zdecydowanie mniejszy odsetek badanych. Przemoc materialną wymieniło 10,9% badanych, natomiast przemoc seksualną – 7,0% ankietowanych uczniów.

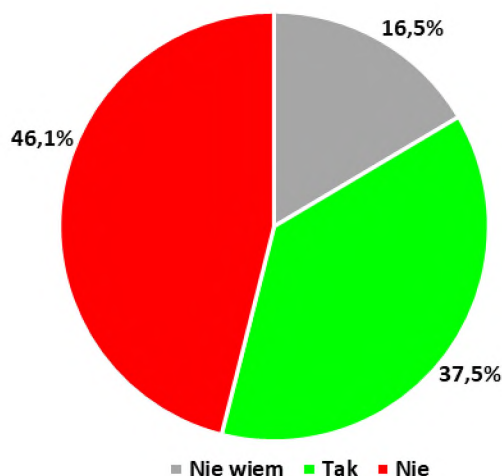
Rysunek 25. Jeśli spotkałeś się z przemocą ze strony innych osób to jakiego rodzaju była to przemoc?

IV.5. Zjawisko cyberprzemocy.

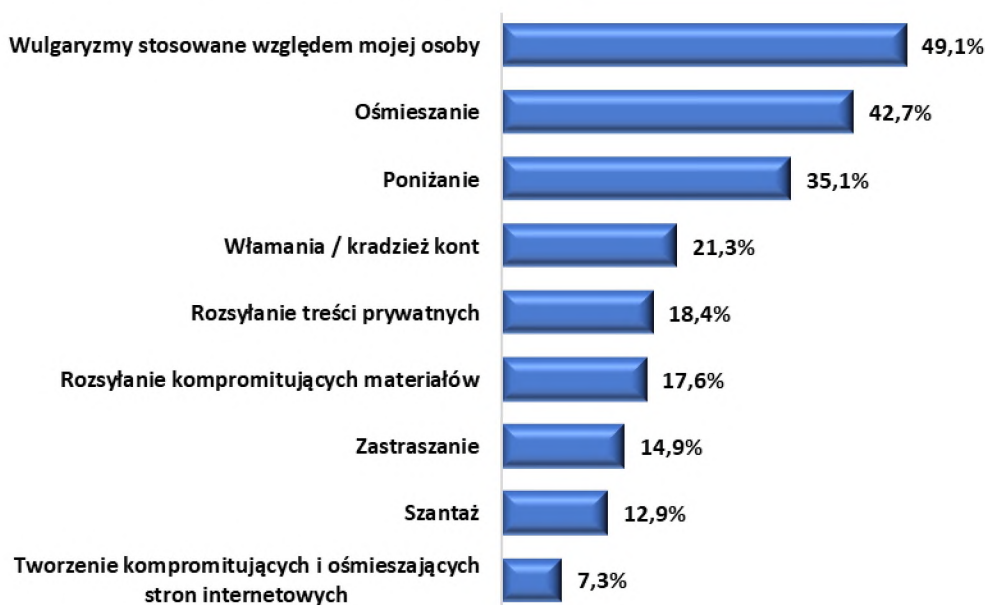
Przemocy w sieci w postaci wulgarnego wyzywania, poniżania, zastraszania i ośmieszania doświadczyło 37,5% badanych uczniów. Większa grupa ankietowanych - 46,1% nie miała do czynienia z takimi sytuacjami, natomiast 16,5% badanych nie wie, czy spotkało się z takimi sytuacjami.

Rysunek 26. Czy doświadczyłeś/aś przemocy w sieci (np. w postaci wulgarnego wyzywania, poniżania, zastraszania, ośmieszania)?

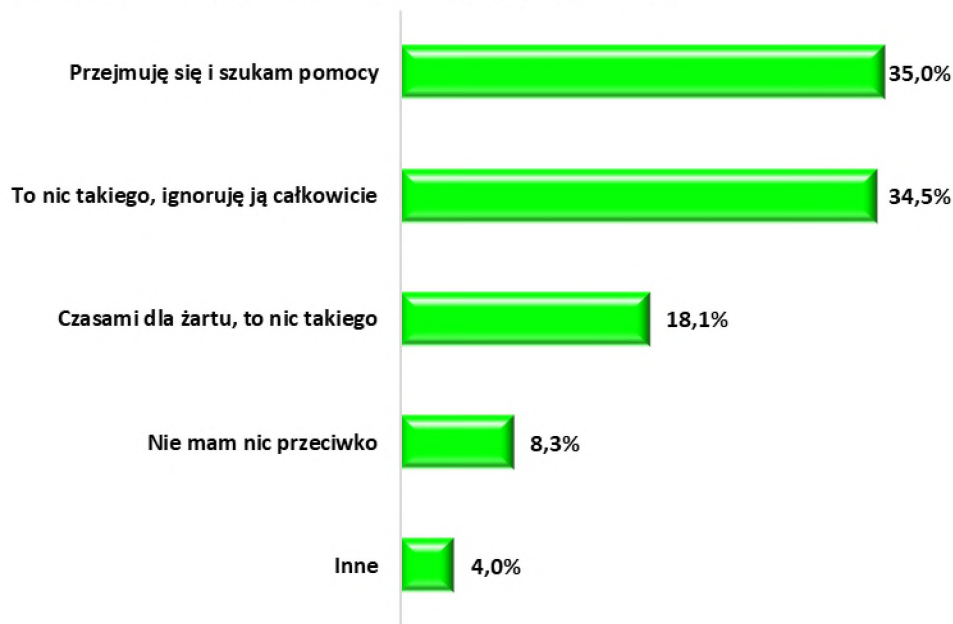
Osoby, które doświadczyły cyberprzemocy poproszono o wskazanie konkretnych przykładów takiego rodzaju przemocy. Uczniowie najczęściej doświadczali takich sytuacji jak: wulgaryzmy - 49,1% wskazań, ośmieszanie – 42,7% oraz poniżanie– 35,1% odpowiedzi. Uczniowie doświadczyli także takich zjawisk związanych z cyberprzemocą jak: włamania / kradzież kont – 21,3%, rozsyłanie treści prywatnych – 18,4%, rozsyłanie kompromitujących materiałów – 17,6% wskazań, zastraszanie – 14,9% oraz szantaż – 12,9%. Najmniejszy odsetek badanych – 7,3% wskazał tworzenie kompromitujących i ośmieszających stron internetowych. Każdy z badanych mógł wymienić dowolną liczbę odpowiedzi, dlatego suma nie jest równa 100%.

Rysunek 27. Jakiego rodzaju była to forma cyberprzemocy?

Odczucia badanych uczniów wobec cyberprzemocy przybierają różne formy. Największa grupa badanych uczniów – 35,0% przejmuję się taką sytuacją i szuka pomocy. Znaczna grupa badanych uczniów – 34,5% uważa, że to nic takiego i ignoruje takie zjawisko. Duża grupa badanych osób – 18,1% uważa, że takie sytuacje zdarzają się dla żartu, natomiast 8,3% badanych nie ma nic przeciwko zjawisku cyberprzemocy. Inne odczucia wobec cyberprzemocy miało 4,0% badanych uczniów.

Rysunek 28. Jakie są Twoje odczucia wobec cyberprzemocy?

V. Cele, działania, sposoby realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026

Celem ogólnym Programu jest **zwiększenie skuteczności działań dostępności pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Staszów**, który będzie osiągnięty przez realizację następujących celów szczegółowych:

I. CEL SZCZEGÓŁOWY

Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.

II. CEL SZCZEGÓŁOWY

Rozwijanie działań mających na celu pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

III. CEL SZCZEGÓŁOWY

Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

IV. CEL SZCZEGÓŁOWY

Rozwijanie kompetencji osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Poszczególnym celom szczegółowym przypisano działania, które zaplanowano w sposób uwzględniający możliwości finansowo – organizacyjne gminy Staszów.

I. CEL SZCZEGÓŁOWY

Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Działania w ramach I celu szczegółowego - Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- ✓ Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych i włączanie się w kampanie ogólnopolskie na temat przemocy w rodzinie, mechanizmów przemocy w rodzinie, wskazywania na społeczną ich szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania. Promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy oraz promujących postawy społecznej odpowiedzialności za zgłaszanie aktów przemocy.
- ✓ Zakup materiałów w postaci broszur, ulotek i plakatów z zakresu problematyki przemocy w rodzinie.
- ✓ Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawne, socjalnego i rodzinnego.
- ✓ Prowadzenie edukacji dzieci i młodzieży z zakresu rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy, radzenia sobie z agresją i stresem.
- ✓ Współpraca z przedstawicielami władz samorządowych oraz instytucjami działającymi na terenie gminy w zakresie problematyki przemocy w rodzinie.
- ✓ Opracowywanie i dystrybucja materiałów promocyjnych (ulotka).
- ✓ Organizacja szkoleń i warsztatów.

Wskaźniki osiągnięcia celu dla I celu szczegółowego: Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- ✓ Liczba zorganizowanych społecznych kampanii edukacyjnych i informacyjnych.
- ✓ Liczba rozpowszechnionych materiałów o charakterze informacyjno-edukacyjnym.
- ✓ Liczba osób/rodzin, którym udzielono porad.
- ✓ Liczba zakupionych materiałów (ulotki, broszury, plakaty)

II. CEL SZCZEGÓŁOWY

Rozwijanie działań mających na celu pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Działania w ramach II celu szczegółowego - Rozwijanie działań mających na celu pomoc ofiarom przemocy w rodzinie:

- ✓ Zwiększenie liczby podmiotów, w tym niepublicznych włączonych w realizację zadań z zakresu poradnictwa, terapii dla osób doświadczających przemocy.
- ✓ Zintegrowanie działań w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli GKRPA, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.
- ✓ Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.
- ✓ Prowadzenie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego i rodzinnego.
- ✓ Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w związku z przemocą w rodzinie w trybie art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
- ✓ Podejmowanie interwencji w rodzinie dotkniętej przemocą.
- ✓ Diagnozowanie sytuacji osoby/rodziny dotkniętej przemocą.
- ✓ Monitorowanie sytuacji osoby/rodziny dotkniętej przemocą - systematyczne wizyty w środowisku.
- ✓ Upowszechnianie oferty pomocowej oraz informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy i wsparcia.
- ✓ Opracowanie i dystrybucja materiałów edukacyjnych i informacyjnych dla osób zagrożonych doświadczaniem przemocy w rodzinie i osób uwikłanych w przemocę w rodzinie.
- ✓ Uzupełnianie i aktualizowanie internetowej bazy danych dotyczącej oferty pomocowej na stronie OPS i Urzędu Miasta Staszów.

Wskaźniki osiągnięcia celu dla II celu szczegółowego: Rozwijanie działań mających na celu pomoc ofiarom przemocy w rodzinie:

- ✓ Liczba osób/rodzin objętych pomocą Zespołu.
- ✓ Liczba osób/rodzin objętych pomocą - Grup Roboczych.
- ✓ Liczba wszczętych procedur *Niebieska Karta*.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie.
- ✓ Liczba opracowanych materiałów edukacyjnych.
- ✓ Liczba zakupionych materiałów edukacyjnych ulotek, plakatów, broszur.
- ✓ Liczba osób korzystających z poradnictwa medycznego, prawnego, socjalnego, rodzinnego i psychologicznego.

III. CEL SZCZEGÓŁOWY

Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Działania w ramach III celu szczegółowego - Podejmowanie działań wobec osób podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie:

- ✓ Interweniowanie i reagowanie przez właściwe służby na stosowanie przemocy w rodzinie poprzez stosowanie procedury *Niebieska Karta*.
- ✓ Prowadzenie działań terapeutycznych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie programów i oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy w rodzinie, przy współpracy innych organizacji i instytucji.
- ✓ Wdrażanie procedur kierowania do programów korekcyjno-edukacyjnych we współpracy z samorządem powiatowym oraz z wymiarem sprawiedliwości.
- ✓ Upowszechnianie informacji o konsekwencjach stosowania przemocy oraz możliwości uzyskania pomocy.

Wskaźniki osiągnięcia celu dla III celu szczegółowego: Podejmowanie działań wobec osób podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie:

- ✓ Liczba programów korekcyjno- edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.

- ✓ Liczba osób stosujących przemoc, którym zaproponowano udział w programach korekcyjno - edukacyjnych.
- ✓ Liczba osób, które wzięły udział w programach korekcyjno - edukacyjnych.
- ✓ Liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny.
- ✓ Liczba założonych procedur *Niebieska Karta*.

IV. CEL SZCZEGÓŁOWY

Rozwijanie kompetencji osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania w ramach IV celu szczegółowego - Rozwijanie kompetencji osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- ✓ Podnoszenie wiedzy i rozwijanie umiejętności osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- ✓ Organizowanie szkoleń, seminariów, wykładów, prelekcji, wizyt studyjnych, itp. dostarczających wiedzy i umiejętności z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym umiejętności pierwszego kontaktu, interwencji, pomocy osobom uwikłanym w przemoc.
- ✓ Analiza potrzeb w zakresie zapotrzebowania na doksztalcanie kadry oraz określenie obszarów tematycznych.
- ✓ Współpraca z podmiotami realizującymi zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki osiągnięcia celu dla IV celu szczegółowego: Rozwijanie kompetencji osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- ✓ Liczba zorganizowanych szkoleń.
- ✓ Liczba uczestników szkoleń.
- ✓ Liczba osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą.
- ✓ Liczba podmiotów realizujących zadanie.

V.1. Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie została zaprojektowana na lata 2021 – 2026.

Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie została zaprojektowana na lata 2021 – 2026.

Odbiorcami niniejszego Programu są:

- ✓ osoby doświadczające przemocy w rodzinie,
- ✓ osoby stosujące przemoc w rodzinie,
- ✓ mieszkańcy gminy Staszów, w tym osoby zagrożone przemocą w rodzinie,
- ✓ świadkowie przemocy w rodzinie,
- ✓ przedstawiciele służb, instytucji i organizacji pozarządowych – podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Burmistrz Miasta i Gminy Staszów, Rada Miejska w Staszowie, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe, służby zdrowia, Komisariat Policji, Zespół Interdyscyplinarny.

Partnerami w realizacji działań są z kolei: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, kościół i społeczność lokalna.

Środki finansowe na realizację działań określonych w niniejszym Programie będą pochodzić z budżetu samorządowego.

Spodziewane efekty Programu to:

- ✓ Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy osobom doświadczającym przemocy.
- ✓ Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy.
- ✓ Pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
- ✓ Zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie.
- ✓ Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.

- ✓ Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających osobom zagrożonym i ofiarom dotkniętym przemocą.

Monitorowanie Programu będzie prowadził Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Staszowie ds. przemocy w rodzinie. Sprawozdanie i ocena realizacji poszczególnych działań w roku kalendarzowym będą opracowywane w oparciu o dane przekazane przez przedstawicieli instytucji oraz podmiotów realizujących Program. Następnie sprawozdanie będzie przedłożone Burmistrzowi Miasta i Gminy Staszów.

V.2. Monitorowanie i sprawozdawczość.

Monitorowanie realizacji programu będzie się odbywać w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdanie z realizacji programu podmioty składają do 15 lutego każdego roku do Zespołu Interdyscyplinarnego. Zespół Interdyscyplinarny corocznie w terminie do 31 marca przedłoży Burmistrzowi Miasta i Gminy Staszów sprawozdanie z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Spis rysunków:

Rysunek 1. Które z podejmowanych działań / obszarów przynoszą Pani/Pana zdaniem najmniej zadowalające efekty?	36
Rysunek 2. Jak Pan/Pani uważa, czy zjawisko przemocy w rodzinie jest zjawiskiem powszechnie występującym w gminie Staszów?	37
Rysunek 3. Sprawcy przemocy w rodzinie w gminie Staszów.	37
Rysunek 4. Jakie wg Pani/Pana zachowania stosują najczęściej sprawcy przemocy wobec swoich bliskich?	38
Rysunek 5. Ofiary przemocy w rodzinie w gminie Staszów.	39
Rysunek 6. W jakiej sytuacji / w jakim miejscu Pani zdaniem najczęściej dochodzi do stosowania przemocy psychicznej i fizycznej?	40
Rysunek 7. Okoliczności sprzyjające wystąpieniu przemocy w rodzinie.	41
Rysunek 8. Jakie Pani/Pana formy przemocy w rodzinie są najbardziej powszechne?	42
Rysunek 9. Czy doświadczył(a) Pani/Pan kiedykolwiek przemocy?	43
Rysunek 10. Czy Pana/Pani zdaniem przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać?	44
Rysunek 11. W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc?	45
Rysunek 12. Proszę powiedzieć, czy gdyby ktoś z Pani/Pana bliskich miał problemy z przemocą wiedział(a)bym Pani/Pan gdzie szukać pomocy?	45
Rysunek 13. Gdzie powinna udać się po pomoc osoba doznająca przemocy?	46
Rysunek 14. Czy słyszał(a) Pani/Pan o Zespole Interdyscyplinarnym Gminy Staszów?	47
Rysunek 15. Jak Pani/Pan ocenia stopień zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów przemocy na terenie gminy Staszów?	47
Rysunek 16. Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole?	48
Rysunek 17. Czy byłeś/byłaś kiedykolwiek świadkiem agresji na terenie szkoły lub w jej obrębie?	49
Rysunek 18. Czy kiedykolwiek na terenie szkoły lub jej obrębie byłeś/aś ofiarą agresji?	49
Rysunek 19. Z czyjej strony spotkałeś (-ałaś) się z agresją?	50
Rysunek 20. Z jakimi zachowaniami agresywnymi zetknąłeś/zetknęłaś się w ciągu ostatnich 6 miesięcy w Twojej szkole?	51
Rysunek 21. Kogo najczęściej informujesz, kiedy doświadczasz przemocy?	51
Rysunek 22. Jakie środki zaradcze podejmowane są w Twojej szkole, aby zapobiec zachowaniom agresywnym?	52
Rysunek 23. Czy spotykasz się z przemocą ze strony uczniów poza terenem szkoły?	53
Rysunek 24. Czy spotykałeś się z przemocą ze strony innych osób poza terenem szkoły?	53
Rysunek 25. Jeśli spotkałeś się z przemocą ze strony innych osób to jakiego rodzaju była to przemoc?	54
Rysunek 26. Czy doświadczyłeś/aś przemocy w sieci (np. w postaci wulgarnego wyzywania, poniżania, zastraszania, ośmieszania)?	55
Rysunek 27. Jakiego rodzaju była to forma cyberprzemocy?	55
Rysunek 28. Jakie są Twoje odczucia wobec cyberprzemocy?	56

Spis tabel:

Tabela 1. Formy pomocy udzielonej ofiarom przemocy domowej przez OPS w Staszowie.....	14
Tabela 2. Rodziny i osoby w rodzinach, którym w latach 2018-2020 OPS przyznał pomoc z powodu przemocy w rodzinie i alkoholizmu. (opracowanie własne na podstawie danych OPS Staszów)	15
Tabela 3. Skala występowania poszczególnych problemów społecznych w gminie Staszów.	34
Tabela 4. Osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy Staszów są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym? Ocena w skali od 1 do 5 gdzie 1 to najniższa ocena, natomiast 5 najwyższa ocena.	35
Tabela 5. Które zachowania, kojarzą się z Pani/Panu z przemocą?	43